

CURIERUL JUDICIAR

DOCTRINĂ — JURISPRUDENȚĂ — LEGISLAȚIUNE — ECONOMIE POLITICĂ — FINANȚE — SOCIOLOGIE

Director: DEM. I. DOBRESKU
Președintele Uniunii Avocaților din România

COMITETUL DE REDACȚIE:

TR. ALEXANDRESCU
Avocat, Direct. Contenc. B-cel
G-le a Țărei Românești

ALEX. CERBAN
Profesor la Facultatea
de Drept, București

IOSEF G. COHEN
Avocat
membru Cons. legislativ

GR. CONDURATU
Fost Conseiller la C. de Apel
București, Avocat

RÉNÉ DEMOGUE
Profesor la Facultatea
de Drept din Paris

V. DONGOROV
Dr. în Drept din Buc.
Avocat

ALFRED JUVARA
Dr. în Drept din Paris
Avocat

D. NEGULESCU
Profesor la Facultatea
de Drept, București

I. GR. PERIETEANU
Avocat

C. SIPSOM
Profesor la Facultatea
de Drept, București

C. STOEANOVICI
Dr. în Drept din Paris
Avocat

GR. TRANCU-IAȘI
Fost Ministru al Muncel
Avocat

Dr. ȘTEFAN LADAY
fost magistrat,
jurisconsult în Cluj

P. VASILESCU
Dr. în Drept din Paris
Avocat

AL. VELESCU
Dr. în Drept din Buc.
Avocat

ALBERT WAHL
Profesor la Facultatea
de Drept din Paris

Secretar de Redacție: E. C. DECUSARA, Dr. în Drept din Paris, Directorul Statisticeii Judiciare

Membrii corespondenți pentru Paris: EDOUARD LÉVY și SILVIU KRAINIC, D-ri în Drept, Avocați, Paris

ABONAMENTUL

Un an p.B-ci, Case Com. și Autorit. 1000 lei
" Avocați 600 "
" Magistrati 500 "
6 luni prețul de sus pe jumătate

APARE ODATĂ PE SĂPTĂMANĂ

In lunile Iulie și August
apare odată la 2 săptămâni

Abonamentele se plătesc totdeauna înainte

Redacția și Administrația

București Strada Artel No. 5

Lângă Palatul Justiției

TELEFON 13/29

Rugăm stăruitor pe d-nii abonați din provincie a nu mai aștepta alte invitațiuni, cari sunt costisitoare, sau sosirea în localitate a încasatorilor, și a bine-voi să trimită achitarea abonamentului prin mandat postal, direct la Administrația revistei *Curierul Judiciar*, București, str. Artei 5, notând pe ectorul mandatului, pentru abonamentul datorat partida No.

S U M A R

- TOMA STELIAN, de D-l Const. A. Stoeanovici;
- *Solmenitatea dela Inalta Curte de Casație cu ocazia morței lui Toma Stelian*: Cuvântarea Primului Preșident G. Buzdugan și a Președintelui Uniunii avocaților Dem. I. Dobrescu;
- *Legea din 19 Mai 1925 (Accelerarea judecăților)*: Modificarea unor articole din legea asupra taxelor de timbru și înregistrare, de D-l avocat M. Vitu.
- *Legea accelerării judecăților și judecătorile de ocoale*, de d-l judecător Radu Dimiu;
- *Considerațiuni asupra art. 53 din legea accelerării judecăților*, de D-l avocat D. Jarnea;
- *Unde se introduce apelul contra cărților de judecată civile și comerciale, sub legea de accelerare a judecăților?* de d-l judecător Hariton Udrea;
- *O imprecizie a legii de accelerare*, de d-l avocat Louis Wagner;
- *Grefele instanțelor judecătorești din Ardeal*, de D-l C. T. Vior;
- *La condition des Russes a l'étranger, spécialement en France*, par M. Champcommunal, — Recenzie de d-l E. C. Decusară;

JURISPRUDENȚA:

- *Curtea de Casație s. I: Maria I. B. Vlădoianu cu Ion I. B. Vlădoianu* (copiii naturali. Recunoașterea lor de către tată prin actul de naștere, sau act autentic. Efecte civile. Copilul nu intră în familia tatălui, nu dobândește dreptul de moștenire, dobândește naționalitatea tatălui. Art. 304—308 și art 10 C. civ. Copil adoptat mort fără descendenți. Bunuri primite în dar sau prin succesiune dela adoptator. Transmiterea lor prin acte între vii sau mortis causa. Nu se întorc la adoptator sau descendenții acestuia. Art. 319 C. civ.), cu o Notă de D-l Prof. Alfred Juvara;
- *Curtea de Apel Târgu-Mureș: Abraham Cadot et Co. cu Ministerul de finanțe* (Venit net impozabil. Registre regulat ținute. Sinceritatea conținutului. Aprecieri. Motivare. Art. 39 legea contrib.);
- *Trib. Suceava s. VII și Judecătoria Ocol. Vatra-Dornei: Jetei Steinlieb cu Vasile Pascu* (Chirii. Comerciant. Evacuare. Orononanță prezidențială. Art. 34 al legii din 26 Martie 1924. Termen în care se poate cere. Intentare tardivă. Relocațiune tacită), cu o Notă de d-l avocat Alex. Velescu.

TOMA STELIAN

Sunt două categorii de oameni pe lumea aceasta: Unii trăesc numai în raporturile lor cu ceilalți indivizi și nu-i interesează decât rezultatele ciocnirii de interese, din care pot obține un folos în propriul lor patrimoniu. Această categorie trage cel mai mare folos din viață, dar societatea nu profită, în general, de pe urma lor, ci doar câțiva indivizi. Acestora le este dat să culeagă roadele fericirii lumesti, căci consideră omenirea creiată pentru ei.

A doua categorie, sunt oamenii care își frământă toată viața creerul în dorința de a găsi, pe de o parte mijloacele care să realizeze armonia tuturor intereselor sociale, în speranța de a împărți tuturor dreptate, în măsura la care fiecare are dreptul să spere după calitățile cu care l'a înzestrat natura; pe de altă parte aceștia înțeleg o viață întreagă să se sacrifice pe acest tărâm și chiar dacă nu reușesc, scopul propus să poată cel puțin servi de exemplu generațiilor viitoare. Ceeace Christos a făcut pentru toată omenirea, ei înțeleg să facă pentru cercul restrâns al țării lor.

Din această categorie făcea parte Toma Stelian.

Cel dintâiu în liceu, el a înțeles să fie întâiul toată viața. La Facultatea din Paris reușește să atragă atenția lumii juridice, publicând lucrarea sa „La Faillite en droit comparé”. Nici acum la apogeul carierei sale de jurist nu ar fi putut scrie mai bine lucrarea sa. Metodă, precizie, spirit juridic — toate aceste calități ce i-am cunoscut cu toții, apar deja în lucrarea tânărului student. La concursul ce a trecut apoi în țară pentru ocuparea catedrei de Drept Comercial dela Facultatea de Drept din Iași — imi istorisea singur cu deosebire satisfacție — a avut onoarea să asiste membrii de la Curtea de Casație și profesori ce nu erau în Comisie, doritori să-i asculte expunerea clară.

Alfii, în locul lui Toma Stelian, s'ar fi mulțumit cu gloria reputației făcute și ar fi cules toată via-

ta roadele fără muncă. El însă, ca toți oamenii adevărați inteligenți, știă că nu e destul să fii mai sus ca semenii tăi, ci trebuie să te ridici atât de sus cât te duc propriile tale calități, căci numai astfel trecerea în viață a oamenilor, dotați de natură, poate fi un folos pentru omenire.

Sentimentul datoriei eră atât de desvoltat la acest om, în cât intimii săi pot spune că o viață întreagă, la 5 dimineța, citea cu lampa aprinsă pentru cursul său. El nu înțelegea să dea lecții decât dacă el singur pătrunsese materia. Nici o deosebire de prepararea unui curs și aceea a unui proces — tot atâta muncă și tot atâta reflecție.

Im spuneă într-o zi, că deși a cunoscut adesea succesul la bară, totuși nimic nu poate echivala cu satisfacțiunea ce a resimțit totdeauna când a părăsit catedra cu sentimentul că a reușit să facă un curs bun. Această înălțare morală a omului de a fi satisfăcut pentru serviciile aduse generației tinere, doritoare de a învăța, constituie gloria lui Toma Stelian.

Zdrobit de boală, acum vreo 20 de zile, nu avea în minte decât școala și-mi spuneă: „Dacă în luna Mai, sănătatea îmi va permite să țin un curs din când în când, nu te vei supăra, dacă o fac“. Profesorul care îmi dădea suplinirea din buna sa voință, avea delicatetea să-mi ceară el, mie, dreptul său de a face curs; boala nu putea distruge în acest om dorința de a învăța pe alții și delicatetea sufletului său.

Acei cari pretind că Toma Stelian ținea oamenii la distanță, greșesc; oamenii se țineau la distanță de el, căci simțeau de multe ori că nu au nici un punct comun cu el. Și atunci pentru ce să-l apropie?

Trăind în epoca când toți oamenii politici care practicau avocatura își plimbau autoritatea politică la bară, Toma Stelian cu toată greutatea luptei inegale ce trebuia să susțină față de colegii săi, n'a făcut nici odată acest lucru. El n'a adus la bară decât autoritatea persoanei sale — autoritatea profesorului —, autoritate ce eră atât de mare încât calitatea sa de om politic influent dispărea sub greutatea calităților sale personale.

Și cu toată personalitatea sa nu eră mai bun coleg pentru avocații tineri.

Când aveai cîntea să pledezi alături de el, nu știă cum să-ți cîștureze situația. Par'că îl aud spunând: „spune ce voiești — nu te ocupă de mine. Ia materia ce-ți convine mai bine“ — nici un gest de enervare, nici o desaprobare, numai cuvinte de încurajare. Și unui mai pretind că omul acesta plin de suflet eră rece. Eră rece numai cu oamenii pe care îi consideră el că ar voi să pătrundă în tainele vieții sale, nu cu gândul de a-l sprijini moralmente ci pentru a se bucura de durerea lui. Omul acesta în acțiunile politice ce a întreprins, s'a găsit adeseori înconjurat și de oameni care nu-l urmăse pentru a-i susține ideile, ci pentru a-l putea părăsi și a spune altora că au făcut sacrificiul de a-l părăsi și așteaptă recompensa.

Dar cea mai mare satisfacție ce a putut avea în viață, a fost consacrarea talentului său oratoric la Paris.

În mijlocul Parisului, capitala lumii, care numără atâtea talente, i-a fost dat lui Toma Stelian să trăiască un moment mare: se întrunise la Palatul Bourbon, toate personalitățile franceze pentru

a primi colonia română din Paris, întrunită să protesteze contra păcii dela București. După alte personalități a luat cuvântul Toma Stelian.

În sala mare a Palatului Bourbon, vocea sa frumoasă impunea tăcere mormântală. În timpul cât vorbeă, un domn se întoarce către profesorul Vasile Dimitriu, profesor de Drept Comercial la Universitatea din București, și-l întreabă: „Cine este acest domn care vorbește? Ce este el în România? Mai aveți mulți oameni ca el?”

— Vă felicit și vă rog să mă prezentați d-lui Toma Stelian.

— Sunt Aristide Briand.

Iată ce a pierdut țara!

Și acei cari vor găsi că rândurile de mai sus nu descriu în deajuns meritele lui Toma Stelian, să nu uite durerea cu care le-am scris.

Țara a pierdut un mare om... Oamenii mari mai revin.

Dar eu am pierdut un prieten — cum îmi făcea onoarea să mă numescă — pe care nu știu dacă o să-l mai regăsesc, — și de aceea plâng...

CONSTANTIN A. STOEANOVICI

SOLEMNITATEA

dela Inalta Curte de Casație cu ocazia morței lui TOMA STELIAN

Cuvântarea Primului-Prezident G. BUZDUGAN

Domnilor,

Moartea neînduplecată a răpit țării pe unul dintre cei mai străluciți reprezentanți ai științei juridice. Profesorul erudit, avocatul de mare talent, care a ilustrat și catedra și bara, Toma Stelian, un adevărat far strălucitor al barei române, s'a stins. Pierderea sa, unanim deplănsă, lasă un mare gol în viața judiciară și va lipsi magistratura de cel mai valoros colaborator al ei, în distribuirea justiției. Momentele ce trăim sunt prea dureroase ca să putem stăruim asupra imenselor resurse și însușiri alese cari se asociau atât de armonios în personalitatea eminentă, impunătoare și mândră a mult regretatului defunct. Este însă în sentimentul comun că prin cunoștințele lui profunde de jurisconsult desăvârșit, prin darul excepțional de expunere luminoasă și prin probitatea sa exemplară, Toma Stelian a îndrumat și înlesnit judecătorilor calea spre cele mai drepte și potrivite soluțiuni, aducând astfel reale și însemnate servicii Justiției țării. Dar, pe lângă activitatea sa curată și rodnică la bară, unde și-a cheltuit cea mai mare parte a energiei sale, cum și la catedra de drept comercial, Toma Stelian a închinat și vieții publice din comorile însușirilor deosebite cu care era înzestrat. În 1907, în timpul unei mari crize sociale, ocupând, cu tot prestigiul unei autorități necontestate, Ministerul de Justiție, s'a consacrat exclusiv intereselor superioare ale Justiției și atât printr-o îndeplinire scrupuloasă a prerogativei sale în numiri și înaintări în magistratură, cât și prin legi bine chibzuite, a adus îmbunătățiri serioase acestei instituțiuni fundamentale în Stat. Astfel a elaborat legea organizării judecătorești în care pentru prima oară la noi, s'a introdus concursul în magistratură și sistemul prezentării listelor pentru numiri și în-

intări, printr'un Consiliu superior, inovațiune fericită, menținută și prin actuala lege, și care împreună cu alte condițiuni au menirea să înlesnească întemeierea unei magistraturi integre, demne și pricepute. Tot prin această lege s'a introdus principiul nou atunci în legislația noastră și menținut și azi a judecătorului unic, în anumite materii, menit a desvoltă individualitatea judecătorilor prin sporirea sentimentului de responsabilitate profesională și înlesni cursul justiției prin înmulțirea completelor de judecată. A întocmit apoi legea judecătorilor de ocoale în sensul de a se organiza o judecată mai simplă, mai puțin costisitoare și mai expeditivă, pentru afacerile privind mai ales pătura mai nevoiașă a țării. În interesul clasei țărănești a alcătuit legea contra trusturilor arendașești, spre a feri această clasă de specula muncii sale. Și, în fine prin modificarea introdusă în legea organică a acestei Curți, a căutat să asigure o jurisprudență uniformă și statornică, în interesul siguranței drepturilor.

O operă legislativă atât de însemnată și fecundă în consecințe, pune în lumina adevărată cunoștințele superioare, vederile largi și toate marile calități ale autorului ei, justificând în totul, ca și întreaga sa activitate strălucită la bară și la catedră, sentimentele de admirațiune sinceră și de grațitudine ce i se datoresc.

De aceea, îndeplinim cu profundă durere, o scumpă datorie, aducând în numele acestei Curți și personal, un suprem omagiu memoriei marelui nostru fost colaborator.

Cuvântarea Președintelui Uniunii Avocaților DEM. I. DOBREȘCU

*Inaltă Curte, Domnule Procuror General,
Iubiți Confrați,*

În numele Uniunii avocaților din România, iau parte la durerea familiei, la durerea juriștilor, la durerea partidului și a țării, care pierd astăzi pe Toma Stelian, mare avocat, mare om politic, mare patriot, mare apărător al magistraturii și o viguroasă și covârșitoare personalitate morală. Pentru că adevărata caracteristică a lui Toma Stelian, eră *lupta pentru personalitatea morală*, era afirmarea dârje a unei personalități de granit, adaptatoare a tuturor celor care, direct sau indirect, se apropiu de ea. Energia lui morală victorioasă în orice luptă, a putut să formeze în jurul său, un mediu moral de mare prestigiu, creator de suflete, de adevăruri și de dreptăți admise de toți, pentru că atunci când în politică, în drept și în morală, totul este aproximativ, relativ și schimbător, *adevărul este omul*. Când de-alungul istoriei umane, nu poți să definești ce este un adevăr și ce este o dreptate, când în același timp și loc, poți să găsești mai multe soluțiuni, toate adevărate și toate drepte, ajungi la concluziunea că adevărul este ideea impusă de prestigiul apărătorului ei; că dreptatea este morala impusă de prestigiul judecătorului și că și adevărul și dreptatea, sunt iluziunea intelectuală sau morală văzute, prin prestigiul unei personalități care o impune.

De aceea, dealungul istoriei umane, lumea a fost condusă de atâtea adevăruri și de atâtea dreptăți, câte personalități au condus lumea și care au creat dreptatea sau adevărul vremii. Am avut adevărul

napoleonian, adevărul cartezian, adevărul hegelian și astăzi avem adevărul Wilsonian.

Atunci când rațiunea nu poate găsi esența lucrurilor ci numai aparențele lor, nu poți vorbi de un adevăr fix și indiscutabil. Atunci când nu poți ști începutul, sfârșitul și scopul omului și al universului, n'ai pe ce să-ți bazezi o dreptate fixă și eternă. Și ajungi la concluziunea tristă, dar adevărată că omul este măsura tuturor dreptăților, variate și schimbătoare ca și omul și ca și vremurile și împrejurările care schimbă pe om.

Lupta pentru personalitate este filosofia sufletelor tari cari s'au convins că nu natura este făcută pentru om, ci omul pentru natură; că fericirea omului nu este predestinată ci că fericirea se crează prin luptă; că în lupta lui morală, el nu se poate sprijini decât pe el însuși.

Știe că cu cât el va fi mai singur, cu atât va fi mai tare și cu cât este mai tare, cu atât el va simți mai mult sentimentul superiorității sale, creatoare de suflete, de adevăruri și de dreptăți, și cu atât mai mult va simți plăcerea creațiunii și mândria creatorului. Ca și creatorul universului, el lucrează la făurirea lumii sale, ca și când ar fi singur în univers și ca și când ar lucra chiar pentru eternitate.

Și Toma Stelian a fost o personalitate morală, viguroasă, creatoare de suflete, de adevăruri și de dreptăți și în legiferare și în barou. Dotat de natură cu toate însușirile mari ale minții și ale inimii, el a putut să-și aleagă armele superioare ale inteligenței și ale moralei și de aceea, lupta sa dârje pentru personalitate, n'a fost nici ridicolă prin pretențiuni nemeritate, nici meschină din cauza mijloacelor mici, nici supărătoare din cauza mijloacelor sgomotoase.

Și din lupta sa pentru personalitate, dusă cu armele superioare ale inteligenței și ale moralei, ese tot caracterul lui Toma Stelian ca om, ca jurist, ca om politic și ca avocat. El a fost un caracter tare, plin de mândrie și de demnitate, drept, cavalier, înfruntător și intransigent ca o lege naturală.

Dar tot și tocmai din cauza acestor însușiri morale, personalitatea sa mare, a fost recunoscută și admirată, dar nu iubită și nici urmată. Prin obiectivitatea sa superioară, el era condamnat la atacul tuturor celor pătimiși pentru că în societățile pasionate și dictatoriale, dacă luptătorul n'are ca vrășmaș, decât pe cellalt luptător, omul obiectiv îi are pe amândoi, de oarece luptătorul crede că dacă nu este cu el, este contra lui.

Prin demnitatea sa intransigentă, el eră condamnat la izolare, pentru că omul de caracter, dacă poate spera în admirație, nu poate spera în devotament. Prin mândria sa nemăsurată, el eră condamnat la ocolirea oamenilor, deoarece mândria sa se confundă cu disprețul. Prin morala sa superioară, Toma Stelian respectă atât de mult pe cei demni și disprețuiește și nesocotește atât de mult pe cei nemernici, încât respectul se confundă cu disprețul. Pentru el măsura vieții eră demnitatea și de aceea Toma Stelian a putut simți toată și întreaga mândria de a fi om, pe când caracterul mic și meschin, simte totdeauna și toată oroarea de a se fi născut neom.

Prin cinstea sa fără de pată, el eră condamnat la lipsa de prieteni, pentru că în slaba morală a timpului nostru, atunci când ai avut nenorocul

să-ți formezi reputațiunea de om cinstit și demn, ești un om pierdut. Inteligențele și caracterele mari, depărtază pe oameni prin contrastul lor, și mai cu seamă atunci când distanța dintre ei nu este scurtată de căldura inimei. Personalitatea mândră, rece și olimpiacă a lui Toma Stelian, depărtă de el pe toți cei mici, de oarece personalitățile tari, ca și stelele depărtate, dă lumină dar nu și căldură. În tocmăi ca și acele cadrane solare, care nu pot arăta ora decât în zilele senine, în decadența morală a timpurilor noastre moderne, Toma Stelian, n'a putut însemna nimic din tot ceea ce merită inteligența și caracterul său mare.

Ca jurist, Toma Stelian a fost un creator de principii noi în legiferare. El a eșit din făgașul legiferărilor strimte și antisociale, care sub cuvânt că combat spiritul procesiv al poporului, tind la comprimarea justiției, prin taxe oneroase și prin nulități savante. El nu se speria de creșterea numărului proceselor, pentru că înmulțirea proceselor, arată progresul spiritului de justiție și încrederea în tribunale, care trebuie încurajată iar nu combătută. Pentru a încuraja căutarea dreptății, Toma Stelian, aducea justiția lângă impricinat, pentru ca dreptatea să fie ușoară, repede și necostisitoare și să fie dată sub ochii opiniei publice controlatoare, care văzuse nașterea faptului nedrept. El nu ură pe impricinatul luptător pentru dreptate, ca să-l lovească prin taxe cominatorii și prin decăderi severe, pentru că el știa, că dacă-i închizi tribunalul pentru căutarea unei justiții cinstite la magistratură, impricinatul va trebui să meargă să-și cumpere una necinstită dela administrație. El nu puneă magistratului îngrădiri formaliste și chițibușare, care încercă pe judecătorul bun și nu împiedică pe judecătorul rău, pentru că el știa că judecătorul este mai tare decât legiuitorul și că a voi să închizi pe judecător în forme fine, ca să nu iasă din lege, este tot una cu a voi să închizi granițele Statului, pentru că cucerul să nu iasă din țară. Știa că legea este moartă și numai judecătorul e viu și de aceea el n'avea prejudecata legilor bune, ci numai convingerea judecătorilor buni. În țara noastră, unde se fac multe fraze frumoase pentru independența magistraturei și încă și mai multe fapte urâte, pentru aservirea ei, magistratura noastră n'a avut un apărător mai sincer și mai devotat decât pe Toma Stelian, care apăra magistratura și contra sa și contra partidului și contra țării întregi. Pentru prima oară în țara noastră și doar sub Toma Stelian, magistratura țării, care luptă cu eroism pentru independența sa, s'a simțit cel puțin în fapt dacă nu în drept, o adevărată putere în stat. Pătruns de binefacerile intransigenței în legalitate, ca ministru al justiției, Toma Stelian, n'a distilat niciodată legile prin circulări și regulamente, pentru ca din lege să scoată chițibușerie ilegală și să transforme Ministerul Justiției într'un minister al Injustiției.

Ca avocat Toma Stelian, a lovit uneori în profesiunea noastră, dar cavalerismul nostru profesional, va lăsa de o parte toate atacurile lui, pentru a nu vorbi decât de lustrul moral și intelectual, pe care acest mare avocat, l'a dat baroului român.

Din chiar multele tentații ale profesiunii noastre, el a știut să scoată marele său renume moral, din care alții n'au scos decât condamnarea lor, după cum din tot aceleași flori, albina scoate miere și viespea otravă. El respecta pe magistrat în mod

religios și nu căută să-l intimideze prin puterea, prin prestigiul sau prin amenințarea sa, pentru că nu este nici o deosebire, între banditul care-ți fură punga cu amenințarea stiletului, între magistratul care-ți fură dreptatea cu amenințarea legii și între avocatul care smulge sentința, prin intimidarea magistratului. El cerea să fie plătit bine pentru munca sa superioară, dar se feriă să pretindă onorarii spoliatoare, pentru că atunci noi am avea în barou două feluri de vrăjmași: pe avocații care ar lua onorarii de cerșetori și pe avocații care ar smulge onorarii de jefuitori. Prin reputația sa morală superioară, decanul Toma Stelian a dat lustru baroului român, deoarece corpul avocaților n'a fost niciodată condus de oameni, pe care baroul să fie nevoit să-i reabiliteze. El era decanul avocaților tineri pentru că numai cei tineri au nevoie de sprijinul și ajutorul lui moral, deoarece decanul trebuie să sprijine pe tinerii care soveșeau și să ri-dice pe cei care cad. În biroul decanului Toma Stelian, avocații tineri învățau religia cinstei și demnitatea profesională și această forță morală îi susținea în toate tentațiunile profesiunii noastre ca să nu cadă. Toma Stelian era avocatul mare și desăvârșit, care avea și talentul și știința și conștiința profesională, care sunt rare în aceste timpuri, în care se nasc multe talente și puține caractere. Reputațiunea morală a decanului Toma Stelian, era așa de mare, încât acela care l'ar fi acuzat de o faptă urâtă, ar fi fost lovit cu pietre, de chiar adversarii decanului.

Dacă ar trebui să dăm sufletul apărătorului ideal, ar trebui să-i dăm toate însușirile intelectuale și morale ale lui Toma Stelian: *Conștiință* pentru a simți nedreptatea, *știință* pentru a sprijini apărarea ei, *talent*, pentru a înfrumuseța lupta pentru dreptate și *prestigiu*, pentru a o întări, *curaaj*, pentru a înfrunța forțele vrăjmașe dreptății și *sacrificiu* pentru a învinge sau a cădea pentru ea. Toma Stelian a fost cavalerul barei, fără frică și fără prihană.

Legea din 19 Mai 1925 (accelerarea judecăților)

Modificarea unor articole din legea asupra taxelor de timbru și înregistrare

Prin art. 69 s'au abrogat toate dispozițiunile din diferitele legi de timbru, contrarii dispozițiunilor art. 54, 55 și 56.

Se abrogă prin urmare art. 19, al. 2, 8, 23 și 28; art. 21, al. 30; art. 23, al. 7; art. 23 par. 2 din al. 2; art. 27, 49 și 81 din legea timbrului în vigoare în momentul promulgării legii din 19 Mai 1925.

Art. 81 din legea asupra taxelor de timbru și înregistrare prevede anumite pedepse pentru orice funcționar public de orice categorie, care va da curs unui act netimbrat sau cu timbru insuficient, sau lipsit de viza de înregistrare, sau pentru care s'ar fi plătit o taxă de înregistrare mai mică decât cea legiuită... etc.

Legea din 19 Mai 1925 este privitoare numai la unificarea unor dispozițiuni de procedură civilă și comerciale aplicabile înaintea Tribunalului și Curților de apel.

Art. 54, 55 și 56 din lege se aplică și la Judecătoriile de ocoale? Chestiunea este de mare importanță fiindcă legea asupra taxelor de timbru vizează toate actele civile și judiciare, convențiuni, contracte, și în general actele prevăzute în art. 1, din această din urmă legiuire.

Ar trebui să ajungem la strania concluziune că la Judecă-

torile de ocule vom fi cărmuiți de legea timbrului existentă, adică și de articolele abrogate.

Soluțiunea însă nu poate fi aceasta.

Într-adevăr, în afară de art. 54 legea din 19 Mai 1925, care prevede în mod expres impozitul pentru anumite acte de procedură la Tribunale și Curți, cu rezerva aplicațiunei art. 26 din legea timbrului, care se menține, — art. 55 și 56 se ocupă de ipoteze cari în mod firesc se vor prezenta înaintea oricărei autorități judecătorești de orice grad.

Presupunem o cerere introductivă de instanță sau un act de procedură insuficient timbrat, înregistrat la Judecătoria de ocol. Ar trebui să aplicăm art. 27 combinat cu art. 49 din legea timbrului.

Sau una din părți se servește ca mijloc de probă în Justiție de un act la care nu s'au achitat taxele de timbru și înregistrare. În acest din urmă caz, Judecătorul nu poate da nici o urmărire cererei părții care se întemeiază pe un asemenea act (art. 81). Și câte procese nu se pot urni din loc din pricina taxelor de timbru și mai ales amenda care de multe ori este considerabil de mare, la unele acte netimbrate din momentul confecționării lor.

Or, textele vizate sunt abrogate în puterea unei legi speciale (19 Mai 1925). S'ar putea susține cu temei că la Judecătorul de ocol avem dreptul să cerem aplicarea art. 81 din legea timbrului sau să completăm timbrele la actele de procedură în cursul instanței?

De aceea fără voia noului legiuitor de procedură civilă, Judecătorul de ocol nu va putea soluționa chestiunea timbrului de cât după legea din 19 Mai 1925, care prin art. 55 și 56, a înlocuit textele din legea timbrului cari le-a abrogat.

Prin urmare, înaintea oricărei instanțe judecătorești, cererile introductive de instanță și actele de procedură netimbrate sau insuficient timbrate:

a) Chiar dacă în momentul înregistrării lor nu vor fi complet timbrate, ele încă vor fi valabile dacă partea va justifica înaintea instanței la prima zi de înfățișare plata taxelor de timbru datorite după lege, sau a diferenței pentru completare;

b) Judecata la cerere, va putea încuviința părții interesate și un termen, însă unul singur, pentru plata acestor taxe în care caz partea va fi îndatorată și la plata unei amenzi egală cu dobițul valorii lor.

Numai dacă la acest termen astfel acordat, partea nu va justifica plata, judecata va pronunța nulitatea cererei sau actului de procedură, făcut fără respectarea legii timbrului.

Cât privește de situațiunea actelor la cari nu s'au achitat taxele de timbru și înregistrare, instanța de judecată nu-și va opri mersul, ca partea să timbreze acel act, când va voi, ci îl va reține, înaintându-l de îndată la autoritatea fiscală în drept a constata contravențiunea și lua măsurile prescrise de lege, acordând un singur termen părții contraveniente. Dacă la termenul fixat contravenientul nu va dovedi că drepturile fiseului au fost satisfăcute, nici că a făcut apel contra procesului-verbal de contravențiune, el nu se va mai putea servi de acel act în acea instanță. (Este de reținut că în ipoteza că nu s'au plătit taxele și amenda, dovada apelului împotriva procesului-verbal de contravenție autoriză pe judecător să continue judecarea procesului).

Și dacă altă probă nu are și nici nu este îndrituit de lege să-și administreze una nouă, pretențiunile sale vor fi respinse.

Va rămâne părții dreptul să se servească de acel act înaintea instanței superioare de va fi în drept să se plângă acelei instanțe, ceea ce rezultă din ultimile cuvinte ale art. 56 „nu se va mai putea servi de acel act în acea instanță”.

Concluziunea la care ajungem este că art. 55 și 56 examinează mai sus, se aplică hotărât și înaintea Judecătoriei de ocol.

*
* *

Legiuitorul a soluționat două chestiuni cari nu erau prevă-

zute până acum de nici un text din procedura civilă sau legea timbrului.

Prima: În cazul în care taxele (la cererile introductive de instanță sau actele de procedură) au fost achitate de partea care nu le datora, în ipoteza că avea interes să se judece), Judecata la cererea acesteia va obliga, prin încheiere la plata lor pe partea care era ținută să le achite (art. 55 al. 5). Încheierea ce se va da, va fi executorie de îndată. (Se vor aplica dispozițiunile art. 203 din procedura civilă din 1900, fiindcă nu avem altele, când se poate executa bănește o dispozițiune judecătorească în cursul procesului).

A doua: În caz când nulitatea cererei sau actului de procedură din cauza netimbrării sau neplata timbrului proporțional n'a fost ridicată la termen, fie din oficiu, fie de partea protivnică se vor aplica normele din art. 55 al. 1 și 2 pentru satisfacerea drepturilor fiseului în orice stare a procesului (art. 55 al. 4).

Art. 55 al. 1 și 2 se aplică în orice stare a pricinii adică: la Tribunal pentru o cerere sau un act de procedură netimbrat suficient înaintea Judecătorului de Ocol; la Curte pentru aceeași lipsă de timbru la aceleași acte introduse sau încheiate înaintea Tribunalului.

Dar la Curtea de casație, mai putem aplica al. 4 din art. 55 pentru cererea sau actul de procedură alcătuit înaintea Curții de apel? Art. 736 ultim aliniat proc. civilă din 1900 zice că nulitatea nepropusă la instanța de fond, se va putea propune deadreptul înaintea Curții de casație, de câte ori privește ordinea legală, și nu cere o verificare a elementelor de fapt.

Legea timbrului este ca orice lege care creiază un impozit, de ordine publică. Da, este autorizată înalta Curte să examineze cererea introductivă de instanță, petițiunea de apel sau alte acte de procedură încheiate la instanțele de fond, și să vadă întrucât legea timbrului a fost sau nu satisfăcută? Va fi greu, fiindcă nu în totdeauna netimbrarea suficientă va reeși numai din actul însuși, și o verificare a elementelor de fapt este deînsă de lege.

Pentru timbrarea actelor de cari se servesc părțile în Justiție ca mijloace de probă, rămânem sub vechiul regim. Dacă instanța judecătorească nu a observat din oficiu — în caz că părțile au tăcut — că actul nu este timbrat — sau nesuficient timbrat, hotărârea pronunțată nu este izbită de nulitate chiar dacă se întemeiază pe acel act netimbrat. (Cas. I. dec. 386/922 publicată în „Jurisprudența Rom.” No. 16-17 din 922, — No. de ordine 26.

M. V I T Z U
Avocat

Legea accelerării judecăților și judecătoriile de ocol

De îndată ce Corpul legiuitor alarmat, de mersul greoi al pricinilor înaintea instanțelor noastre, a căutat să remedieze în parte răul printr-o lege de tranziție între procedura învechită și șicanatoare de până astăzi și procedura unitară viitoare, s'a și deschis discuțiunea asupra imixtiunii legii pentru accelerare a judecăților și a legii judecătoriilor de ocole. Și eră natural să se întâmple aceasta, căci atât legea judec. de ocol cât și legea accelerării, cuprind la fel dispozițiuni procedurale în materie civilă și comercială.

Este cert că legea cea nouă, a accelerării judecăților, nu abrogă legea judecătoriilor de ocol (v. Legea privit. la unificare, etc. ed. ofic. Desb. Ad. Dep., p. 95, Desb. Sen, p. 249) pe care, dimpotrivă, în ceea ce privește competența, o modifică.

Aceasta rezultă din scopul cât și din însăși titulatura legii celei noi. Astfel, cele două legi își vor avea existența lor necontestată.

Dar discuțiunea apare când se cercetează sferile lor de aplicare.

De altfel, chestiunea a și intrat în domeniul discuțiilor contradictorii și de sigur că instanțele judecătorești au și avut prilejul să se pronunțe, deși nu ne-au ajuns încă la cunoștință aturi soluțiuni, ci urmează să examinăm chestiunea în lumina logicei juridice și a lucrărilor preliminare.

1. Se susține într-o primă opinie, că legea accelerării judecătorești urmează a se aplica în totul și exclusiv înaintea Curților de apel și Tribunalele, în afară de dispozițiunile privitoare la unificarea competenței judecătorilor, cuprinse în art. 59, 60, 61, 62 și 63 din lege (N. I. Ioaniu. *Observ. as. leg. p. acc. judec. Curierul Judiciar* 466 din 925).

Aceasta ar rezulta din scopul legii, care a căutat să descongese condicile Curților și Tribunalele, unde numărul proceselor rămase nejudicate anual, depășește pe cele judecate definitiv; și ar mai rezulta din însăși expunerea de motive, care arată că legea de accelerare a judecăților „și propune să unifice procedurile civilă și comercială, în ceea ce privește intențarea acțiunilor și judecata înaintea tribunalelor și a Curților de apel” (ed. of. p. 43), așa cum de altfel prevede și titulatura ei și în care spirit au avut loc și desbaterile parlamentare (ed. of. *Desb. Ad. Dep.* p. 122, *Sen.* p. 249, 271).

2. Într-o altă opinie, se socotesc aplicabile înaintea judecătorilor de ocol nu numai dispozițiunile privitoare la unificarea competenței, ci toate cele texte cari corespund acelor dispozițiuni procedurale anterioare cari complectau legea judec. de ocol.

În sprijinul acestei opinii se invoacă argument de text art. 53 legea acc. al. a, care arată că această lege nu se aplică „materilor pentru cari prin legi s'a instituit o procedură specială, decât în măsura în care și sub regimul procedurilor anterioare acestei legi se complectau prin dispozițiunile dreptului comun”. De aici, d. avocat S. B. Faibes-Galați deduce că „acolo unde nu dispune legea judec. de ocol, sau mai exact, acolo unde nu există dispoziție expresă contrarie în legea jud. de ocol, să se aplice legea de accelerare a judecăților, care, cum arată art. 53, al. 1 din această lege, este procedura unificată de drept comun pe întreg teritoriul țării”. („*Curierul Judiciar*”, p. 488 din 925); și astfel susținătorul acestei opinii, socotește că art. 1—3, 13, 16—21, 23—26, 31, 32, 44, 45, 47—49, 51, 53—56, 58—62, 69 și 70 din proc. accelerată sunt aplicabile în parte sau în întregime înaintea judec. de ocol.

3. O a treia opinie arătată de d. magistrat Victor Roman (v. „*Curierul Judiciar*” p. 387 din 1925, admite aplicarea legii celei noi, atât cât privește: a) unele dispozițiuni de ordin procedural general (art. 47); b) sau cari „reglementează aprecierea judecătorilor, când ei de fapt puteau hotărî acest lucru chiar fără aceste texte de legi” (art. 48—51) și în fine c) dispozițiunile privitoare la legea timbrului (art. 55—56).

Între cele trei opinii, pe cea din urmă o socotim cea mai plausibilă.

Într-adevăr, în sprijinul acesteia militează argumente cari par a fi mai hotărâtoare. Și primul, este tot argumentul de text inserat în art. 53, al. a, al legii p. acc. judecăților enunțat mai sus. De altfel, din însăși expunerea de motive a legii rezultă că această dispozițiune nu privește numai procedurile speciale, cari ar fi aplicabile Tribunalele și Curților. „E de remarcat, arată expunerea de motive, că dispozițiunile proiectului nu aduc nici o atingere procedurilor special instituite, fie prin lege speciale, fie prin chiar legile de drept comun, nici în ceea ce privește procedura lor, nici în ceea ce privește căile de atac, decât în măsura în care aceste legi speciale vor avea nevoie a se completa prin dispozițiunile dreptului comun, astfel după cum și sub regimul procedurilor anterioare proiectului ele se complectau cu dispozițiunile procedurale de drept comun” (ed. of. *Exp. de mot.* p. 50). Și desigur că printre aceste legi de drept comun urmează a se înțelege și legea organică a judec. de ocol,

care prin aplicarea și scopul inițial nu poate fi pusă alături de legile speciale și excepționale, cum ar fi legile de prelung. de contr. de închiriere, sau legea pentru constat. morții prezumate a celor dispăruți în război, ș. a. m. d.

Spre deosebire de cele susținute de apărătorii unei alte opinii, vom exclude dispozițiunile cap. I—V incl. din l. acc. proc. cari se referă la dispozițiunile procedurale propriu zise, întrucât partea III din l. jud. oc. se ocupă exclusiv de procedura înaintea judecătorilor de ocol, suficient de rapidă (cf. art. 61, 95, 99, etc. l. j. oc.) și care, în această privință nu eră complectată de procedura civilă, — ca să mai justifice aplicarea dispozițiunilor din noua lege. S'ar simți interesul de aplicare numai a dispozițiunilor așa zise „comune” de sub cap. VI, cari reglementează chestiuni de interes general, indiferent că procesul s'ar judeca înaintea Curții sau judecătoriei, și a dispozițiunilor fiscale.

Într-adevăr, întrucât ar fi mai utilă interzicerea amânării primilor prin comun acord înaintea tribunalelor, decât la judecătorii (art. 45)?

Sau, de ce justificarea cheltuielilor suferite de o parte și onorariile minimale ale advocaților, aprobate de Ministerul de justiție, să fie ireductibile la Tribunale, și lăsate ad libitum la judecătorii (art. 48)? Sau, care ar fi rațiunea ca procentele legale să fie calculate într'un anumit fel la Tribunale și altfel la judecătorii, când creanțele — ex. o cambie — au aceleași cauze juridice sau același obiect, indiferent de instanța unde se valorifică (art. 49)?... O singură dispoziție mai drastică, este cuprinsă în art. 46, care prevede obligațiunea pentru părți de a cunoaște termenele, fără a mai fi nevoie de citații; aceasta, de altfel, consacră uzul instanțelor și latitudinea ce aveau părțile de a primi să cunoască termenul, sau, trece în materie civilă această obligațiune care există la judecătoriile de ocol pentru unele materii penale (ex. art. 29 legea spec. ilic. art. r. l. contr. str) De altfel, cu prilejul discutării cap. VI, al legii, d. ministru al justiției a făcut în Senat următoarea declarațiune categorică:

„În interesul justei interpretări și aplicațiuni a cap. VI, intitulat „dispozițiuni comune”, țin să lămuresc că sunt sub acest capitol dispozițiuni cari urmează să se aplice la toate instanțele judecătorești, prin urmare și la judecătorii. Astfel întră în această categorie dispozițiunile de sub art. 44, 45, 47, 48, 49, 50 și 51.

„De asemenea pentru a nu mai face o nouă declarațiune la art. 55, declar de pe acum că acest art. 55, ca și art. 56, se aplică și la judecătorie” (v. *Legea acc. ed. of.*, p. 273).

Și, deși s'ar fi putut face și precizii de text, articolele respective s'au votat de Senat fără vre-o discuțiune, în redacțiunea lor așa cum fuseseră trecute prin Adunarea Deputaților și cu declarațiunea d-lui ministru, urmând dar ca instanțele să caute interpretarea textelor, între redacțiunea, uneori imperfectă (cum ar fi art. 53, relevant de d. Romescu), intențiunea legiuitorului și spiritului legii...

Dar afacerile venite în apel sau recurs dela judecătorii? — În urma discuțiilor (v. ed. of. pp. 95, 104, 122, 218 și 275) corpurile legiuitoare au stabilit prin art. 53 legea acc. că asemenea afaceri, de natură civilă sau comercială, urmează a se judeca în conformitate tot cu procedura accelerată a tribunalelor; recursuri de asemeni, deși se vor declara în termenul și după formele prevăzute de legea jud. oc. (art. 64 legea acc.) se vor judeca tot în conformitate cu dispozițiunile procedurii celei nouă. De bună seamă că aceiași cale vor lua și acțiunile cari vor ajunge înaintea tribunalelor pe calea declinatoriului de competență, întrucât aceste instanțe nu mai cunosc o altă procedură așa zisă de drept comun, decât legea cea nouă.

Astfel, această lege de tranziție, sau cum a numit-o d. raportor Em. Dan, „de experiență pentru viitoarea unificare a întregului cod de procedură civilă”, — va da naștere la suficiente discuțiuni, mai cu seamă înaintea judecătorilor de ocol. Este îndeajuns cunoscut la câte interpretări și nuanțe poate da loc un text de lege; să ne închipuim ce va mai fi acum, când

textul categoric lipsește și mai cu seamă când cele existente ar părea să contrazică intențiunea legiuitorului.

Jurisprudența își va avea cuvântul!

Ploiești.

RADU DIMIU
Magistrat

CONSIDERAȚIUNI

Asupra art. 53 din legea accelerării judecăților

Prin interesul pe care l-a stârnit, procedura accelerată e sortită mai mult decât alte legi să prilejuiască discuții. Intre altele d-l S. Faibș e de părere (Curierul Judiciar No. 31 din 20 Sept. 1925) că noua procedură se aplică aproape în întregime (art. 1, 2, 3, 13, 17, 18, 19, 20, 21, 23, 24, 25, 26, 31, 32, 44, 45, 47, 48, 49, 51, 53, 54, 55, 56, 58, 59, 60, 61, 62, 69 și 70) la judecătorii de ocol și consideră art. 53 al. a, al noiei legi ca text consacrat al acestei norme, întemeindu-și pe dispozițiunile aceluia articol următoarea argumentare:

Procedura accelerată se aplică materiilor pentru care prin legi s'a instituit o procedură specială, în măsura în care și sub regimul procedurilor anterioare acestei legi se completau prin dispozițiunile dreptului comun. Și cum legea Judecătorilor de Ocoale e lege specială aplicabilă judecătorilor de ocoale, ea se va completa prin dispozițiile noiei proceduri.

Ori adevărul e altul.

În art. 53 al. 1 legiuitorul stabilește dela început la care instanțe se aplică noua lege. Aliniatele următoare nu au rostul de a atribui și altor instanțe aplicarea aceleiași legi.

Dacă ar fi avut această intenție era firesc ca legiuitorul să și-o manifeste prin o dispoziție categorică enumerând și judecătorii printre instanțele arătate de al. 1 și menționând măsura în care vor aplica noua procedură. Celelalte aliniate ale art. 53 nu fac altceva decât să îngrădească chiar la Tribunale și Curți de Apel sfera de aplicație a noiei proceduri, stabilind cazurile excepționale în care ea nu se aplică nici la acele instanțe și anume: execuția silită, materia grațioasă și materiile pentru care sunt instituite proceduri speciale, — acestea din urmă fiind totuși completate prin noua lege în aceeași măsură în care și mai înainte le completa dreptul comun.

Sfera de aplicație a legii în ceea ce privește instanțele e determinată de al. 1; celelalte aliniate sunt referitoare la materii, nu la instanțe. Confuzia acestor două noțiuni trebuie înlăturată.

Si mai ales e inadmisibil ca legiuitorul să fi intenționat să cuprindă și legea Judecătorilor de Ocoale printre procedurile speciale instituite pentru anumite materii (despre care tratează art. 53 al. a) fiindcă ea nu e o procedură specială pentru anumite materii ci e referitoare la aceleași materii ca cele judecate de tribunal cu singura deosebire a valorii litigiului. Legea Judecătorilor de Ocoale e o lege specială aplicabilă unei anumite instanțe nu unei anumite materii, așa că din art. 53 al. a nu se pot trage concluzii referitoare la acea lege. El privește alte texte, de altă natură, cum e legea chiriilor sau procedura specială a divorțului. Cel mult s'ar putea discuta dacă legea Jud. de Ocoale constituie o lege specială în sensul art. 53 al. a în ceea ce privește dispozițiile procedurii accelerate dar nu pe temeiul art. 53, ci pe al principiului că acolo unde nu prevede legea specială se aplică dreptul comun, — principiu în virtutea căruia s'a procedat tot așa și până acum, fără ca pentru aceasta să fi fost necesar vre-un text de lege în afară de art. 119. Legea Jud. de Ocoale, care e o consacrare indirectă și incompletă a aceluia principiu. Același art. 119, — și nu art. 53. Proc. accel. — rămâne și de acum singurul referitor la completarea legii Jud. de Ocoale prin dreptul comun, cu singura deosebire că Procedura Civilă fiind modificată se vor aplica dispozițiunile ei actuale.

D. JARNEA
Avocat, — Giurgiu

Unde se introduce apelul contra cărților de judecată civile și comerciale, sub legea de accelerare a judecăților?

O lege pentru judecarea mai repede a proceselor era de o necesitate vădită pentru distribuirea justiției. Legea de procedură de până acum a vechiului regat nu mai corespundea acestui scop. Un proces dura prea mult sub această procedură. De aceea legea de accelerare a judecăților din 19 Mai 1925 este binevenită, pentru a pune capăt acestei stări de lucruri.

Legea de accelerare va da desigur naștere la unele dificultăți în aplicarea ei. Lucru era de așteptat de altfel, ținând seama că procedurile anterioare coexistă cu legea de accelerare, în dispozițiile neabrogate de această lege. Apoi iarăși trebuie ținut seama, că legea de accelerare pune principii deosebite de acelea, care erau în procedura noastră anterioară.

În cele ce urmează, vom releva o dificultate, născută din legea de accelerare. Ea privește apelurile contra cărților de judecată în materie civilă și comercială și anume chestiunea locului unde se vor introduce aceste apeluri. Se vor introduce aceste apeluri, la judecătorul care a pronunțat cartea de judecată, după cum apelurile contra sentințelor tribunalului se introduc la Președintele tribunalului, unde sa' pronunțat sentința? Sau aceste apeluri se introduc atât la prima instanță, cât și la instanța de apel, cum prevede art. 104 legea jud. de ocoale?

Pentru chestiunea că aceste apeluri se judecă conform noiei legi de accelerare, nu este nici o dificultate. Art. 53 al acestei legi este expres în a spune, că această lege se aplică și apelurilor venite la tribunale. Fără de această dispoziție, condițiile ce trebuiesc să cuprindă petiția de apel; comunicarea și întâmpinarea la apel; ședința preliminară și ședința de judecarea fondului etc., prevăzute de noua lege, se vor aplica astfel și apelurilor făcute contra cărților de judecată.

În ceea ce privește locul, unde se introduc aceste apeluri, legea de accelerare nu spune nimic. Ea vorbește numai de apelurile contra sentințelor tribunalelor. Aceste apeluri se introduc numai la instanța, care a pronunțat sentința. Motivul acestei dispoziții a fost, că în provinciile unite apelul se depunea numai la Tribunal; apoi este o mai mare înlesnire pentru părți, dacă apelul se depune numai la tribunal. (v. Em. Dan, Proced. accelerată pag. 78).

Acest motiv existând pentru apelurile contra sentințelor tribunalelor, desigur că el ar fi și pentru apelurile contra cărților de judecată, ca ele să fie introduse numai înaintea primei instanțe. Am fi tentați astfel să admitem pentru apelurile contra cărților de judecată aceeași măsură, ca în apelurile contra sentințelor tribunalelor. Apelul contra cărților de judecată s'ar introduce astfel numai înaintea Judecătoriei, unde s'a pronunțat cartea de judecată.

Analizate însă unele dispoziții din legea de accelerarea judecăților, ele ne vor conduce la altă soluție.

Dispozițiile ce urmează a fi analizate, sunt acelea cuprinse în art. 57 și 53 din noua lege.

După art. 57 din noua lege, această lege nu abrogă decât dispozițiunile din procedura civilă și comercială în vigoare pe întreg teritoriul țării, care sunt contrarii legii de accelerare.

Dispoziția însă, care arată unde se introduce apelul contra unei cărți de judecată civilă sau comercială, nu era prevăzută de procedura civilă sau comercială. Ea era prevăzută de legea Judecătorilor de ocoale. Ea rămâne neabrogată deci, fiindcă această lege n'a fost abrogată, ci numai procedura civilă și comercială, în părțile contrare noiei legi.

Dispoziția art. 53 din noua lege, care arată că legile speciale se vor completa cu noua lege de accelerare, în măsura în care și sub procedurile anterioare legile speciale se completau cu acele proceduri, ne conduce la aceeași soluțiune și anume că în această materie se aplică legea judecătorilor de ocoale.

Într'adevăr în ce privește locul unde se introduce apelul con-

tra unei cărți de judecată, avem o dispoziție expresă în legea jud. de ocoale. Fiind un text care să prevadă acest loc, dispoziția aceasta nu avea nevoie sub procedura anterioară să fie completată cu acea procedură. Necompletată sub legea anterioară de procedură, să nu se completeze nici sub legea de accelerare, după cum arată art. 53 al acestei legi.

Analiza deci a acestor dispoziții, arată că în ceea ce privește locul unde se introduce apelul unei cărți de judecată civilă sau comercială, și sub noua lege de accelerare a judecăților, este cel prevăzut de legea judecătoriilor de ocoale. El este nu numai la judecătoriile de ocoale, ci și la tribunale.

Din cele expuse rezultă astfel că apelul contra cărților de judecată civilă sau comercială, se poate introduce fie la judecătoriile de ocoale în această privință. Celelalte dispoziții, care cârmuesc apelul și anume ce trebuie să cuprindă, comunicarea lui și întâmpinarea la comunicare etc., vor fi cele prevăzute de noua lege de accelerare a judecăților.

HARITON UDREA
Magistrat

O imprecizie a legii de accelerare

Prin legea de accelerare se destăinuiează opoziția și se impune judecătorului obligația ca, chiar în lipsa vreunei părți să judece procesul în drept și fapt, pe baza elementelor ce le va avea la dispoziție.

Două inovațiuni, cu consecințe mult mai depărtate și mai radicale decât cele prevăzute de legiuitor. Din această cauză se vor naște imprecizii, pe cari practica sperăm că le va îndepărta printr'o interpretare mai consequentă și complimentară intențiilor incomplete ale legiuitorului.

Iată despre ce este vorba. În vechea procedură, dacă lipsea vreo parte în apel și sentința tribunalului rămânea astfel definitivă, judecătorul admitând sau respingând apelul, fără a mai judeca și temeinicia lui, recursul era inadmisibil fiind omisio medio, dar mai ales fără obiect, fără motive. În noua procedură date fiind cele două dispozițiuni, destăinuie opozițiunii și obligația judecătorului de a judeca chiar în lipsa uneia din părți, cari se completează una pe alta, chestiunea capătă un nou aspect.

De data aceasta, decizia fiind motivată în fapt și în drept este posibilă de recurs, ca o necesitate logică și constituțională.

Faptul că a lipsit o parte, nu asigură deciziei date, imunitatea de a fi un rău judecat. În orice caz în noua procedură, această regulă procedurală nu poate rămâne în vigoare, deși legiuitorul în inadvertența lui nu s'a pronunțat asupra acestei chestiuni. Dacă legea n'a abrogat această regulă, interpretul ei poate deduce din economia acestor două dispozițiuni de mai sus abrogarea sa. Într'adevăr aceste două dispozițiuni se completează, una fiind corolarul celeilalte. Ambele formează un tot unitar, ce pentru a fi complet, trebuie admis recursul, chiar când lipsește o parte la judecata apelului, din moment ce se judecă în lipsa ei.

Dar și din punct de vedere constituțional aceasta va fi soluțiunea ce se va impune judecătorului. În noua procedură, în lipsa unei părți, suntem totuși în fața unui proces judecat de două instanțe, prin urmare recursul se impune și orice dispozițiune sau jurisprudență care l'ar refuza, va fi anti-constituțională.

Credem că aceasta va fi soluția, ce va adopta Înalta Curte, pentru a îndepărta astfel una din multele imprecizii, ce le conține mult accelerata lege.

LOUIS WAGNER, avocat

Grefele instanțelor judecătorești din Ardeal

Prin noua lege de organizare judecătorească, s'a introdus dela 1 Ianuarie 1925 grefele din vechiul regat și în instanțele judecătorești din teritoriile eliberate.

Cu toate că subsemnatul, într'un articol publicat atât în „Curierul Judiciar“ Nr. 33 din 12 Octombrie 1924, cât și în „Ardealul Juridic“ Nr. 17 din Octombrie acelaș an, sub titlul „Încadrarea funcționarilor judecătorești în Ardeal“, arătam că această încadrare nu va soluționa în mod fericit „Grefele judecătorești“ preconizate și intenționate de legiuitor și că nu vor fi completate posturile de grefieri și ajutori de grefă, cu persoane cari să aibă pregătirea necesară spre a înlocui atât pe „notarul“ titrat, cât și pe directorii de birou“ ce existau în aceste părți. Că făcându-se încadrarea fără nici un fel de selecționare, ci numai avându-se în vedere salariul de bază, am ajuns la tristul spectacol să avem grefieri și ajutori de grefă cari să nu corespundă importantului post, cauzând astfel două rele:

1. Compromițând vechea reputație stabilită grefierilor și ajutoarelor de grefă din vechiul regat, cari erau adevărații colaboratori ai magistraților, adevăratele pedestale pe cari se rezemă întreaga cancelarie și întregul bun mers al instanțelor. Acești prețioși auxiliari (după cum, cu drag li se zicea de toți magistrații și în discursurile de deschidere a fiecărui an judecătoresc li se aducea laude), cari aveau o pregătire solidă, pătrunzând profund, cunoștințele temeinice de drept, în toate ramurile și în toate cazurile, prin practica serviciului și contactul permanent ce-l aveau cu magistrații și avocații.

2) Au îngreuiat bunul mers al cancelariilor prin necunoașterea lucrărilor speciale grefei, prin necunoașterea în mod temeinic a noțiunilor de drept, iar în unele părți, prin necompletarea posturilor în lipsă de solicitanți corespunzători.

Sunt grefieri și ajutoare de grefă, care și acum după zece luni, încă nu cunosc în trăsături generale, nici legea organizării judecătorești, cu atât mai puțin celelalte legi. Puținele excepții ce se mai găsesc în aceste părți, luptă din greu cu ignoranța celor ce nu le convin dispozițiunile noiei legi, cum și cu reaua voință a acestora.

Prin noua lege de organizare judecătorească publicată în „Monitorul Oficial“ din 26 Iunie 1924 în art. 239 și 240, modificată apoi prin legea publicată în „Monitorul Oficial“ din 14 Aprilie 1925 la art. 245 și 246, legiuitorul arată, că grefierul sau ajutorul său, trebuie să contrasemneze, actele încheiate de o Curte, de un Tribunal sau de un judecător, sub sancțiunea că orice act ieșit dela Curte sau Tribunal și necontrasemnat de grefier sau de ajutorul său, este considerat nul, și se prevede că grefierul este capul cancelariei și are supravegherea și controlul tuturor celorlați funcționari.

Dispozițiunile acestea, sunt copiate în întregime din legea de organizare judecătorească din vechiul regat, unde a avut rațiune de a fi, căci cu am spus mai sus grefierul era o persoană cu cunoștințe destul de adânci în ale dreptului, în plus că avea o experiență destul de mare pentru conducerea unei cancelarii.

Astfel cum sunt conduse grefele în Ardeal, această dispozițiune este vexatorie atât pentru magistrați, cât și pentru public, deoarece în aceste părți magistratul — de orice rang și dela orice instanță — își pregătește singur toate afacerile distribuite spre rezolvare, iar prin noua dispozițiune se vede stingherit că nu poate să judece sau să hotărască fără asistența grefierului sau ajutorului, fie acesta cât de nepriceput și chiar numai un simplu figurant.

Starea aceasta de fapt este diametral opusă dispozițiunilor legii de accelerare, deoarece am văzut instanțe, amânând procesele sorocite a se judeca, din lipsă de grefier și cu toate că lucrările pregătitoare și procedura erau îndeplinite, iar magistratul raportor, studiasse amănunțit afacerea.

Nu am pretenția de a fi dreptarul unei noi legi, care să înlăture aceste neajunsuri, ci gelos de prestigiul atât al justiției, cât și de interesul ce-l port *grefelor instanțelor judecătorești*, semnalez d-lui Ministru de justiție, că mai ales în teritoriile eliberate, să se trimeată cel puțin la fiecare instanță câte un grefier din vechiul regat și anume din cei mai pricepuți și mai corecți, cari să îndrumeze greșelile pe adăvărata cale, spre a se putea zice din nou, acestor colaboratori, „*prețioșii auxiliari*”. Am văzut la unele instanțe că în dorința de a ajunge la o cât mai repede unificare a lucrărilor de cancelarie, au întrebuințat spre folosul instanțelor, registrele primite dela Ministerul Justiției, da am rămas dureros impresionat când am văzut că registrarea se făcea după inspirația ce avea fiecare, în tot cazul departe de a fi un mijloc practic și folositor de înregistrare, ci dând loc la neajunsuri și încurcături, așa încât nu mai puteai da de urma unei lucrări, iar registrul „*opisul general*” eră un lucru prea de neînțeles și prea curios și nu îndrăzneau să-l atingă.

O explicare a acestor stări de lucruri, s'ar găsi în faptul că până în prezent nu s'a elaborat încă regulamentul legii de organizare judecătorească și multe instanțe lucrează încă după regulamentul serviciului interior ce a existat în Ardeal.

Elaborarea unui astfel de regulament este un lucru foarte gingaș, deoarece ca să poată fi pe înțelesul tuturor ar trebui făcut în felul regulamentelor ce au existat în aceste părți, unde în regulamente erau prevăzute până în cele mai mici amănunțimi, toate lămuririle necesare, așa că ori cine ar fi citit cu atenție un astfel de regulament, eră în stare să lucreze întocmai și uniform, pe când la noi regulamentele sunt explicațiuni generice asupra legilor, iar nu amănunțite, așa că, mai ales în aceste timpuri, pentru ca organizarea judecătorească să fie uniformă, este necesar ca fiecare instanță judecătorească să aibă cel puțin un grefier din vechiul regat și ca să poată tenta elementele bune, să li-se acorde cel puțin, pentru un period de câțiva ani, un spor de salariu.

Sper că de astădată cuvântul îmi va fi auzit și cei ce țin la prestigiul justiției, vor lua măsurile necesare impuse de împrejurări, pentru a numai avea tristul spectacol de până acum.

Oradea la 16 Octombrie 1925.

C. T. VIOR.

RECENZIE

LA CONDITION DES RUSSES A L'ÉTRANGER, SPÉCIALEMENT EN FRANCE, par M. Champcommunal. Paris. 1925. Edit. Lib. du Receuil Sirey. Pag. 76.

D. Champcommunal, profesor la Facultatea liberă de drept din Limoges, cunoscut cetitorilor prin articolele ce le-a publicat și în „Curierul Judiciar”, a dat la lumină, de curând, un important studiu asupra condițiunii juridice a rușilor, refugiați în străinătate, cari n'au acceptat regimul bolșevic, din punctul de vedere al dreptului internațional public și privat, mai ales în țările, cari au recunoscut acest regim, cum este și Franța.

Studiul prezentând o deosebită importanță, fiindcă și la noi, se pot ivi aceleași dificultăți, cu toate că regimul bolșevic nu a fost recunoscut, vom expune pe scurt principiile fundamentale, cu ajutorul cărora autorul rezolvă aceste dificultăți.

În adevăr, marele perturbări sociale, cari au avut loc, în urma revoluției bolșevice, au creat situațiuni naționale și internaționale, cari nu puteau fi prevăzute de legile în vigoare.

Ceva mai mult: noul stat rus, care se găsea până acum aproape cu totul izolat de celelalte state, pe măsură ce și-a consolidat puterea, a reușit să lege unele relațiuni oficiale sau oficiale.

Cum în cursul evenimentelor, o parte din populațiune a părăsit Rusia și s'a fixat în diverse țări, iar guvernul bolșevic

a elaborat și promulgat o sumă de legi, cari sunt cu totul diferite de acele ale țărilor unde s'a refugiat, situațiunea juridică a acestor ruși a devenit foarte curioasă, mai ales sub raporturile dreptului privat.

Astfel: *cum va trebui să se determine condițiunea juridică a acestor refugiați, cari se ridică contra guvernului sovietic, pe care îl reneagă?*

Cum se va aplica dreptul sovietic, care sapă bazele societății actuale, având, sub acest raport, un aspect cu totul diferit de legislațiunile actuale?

Iată deci atâtea chestiuni noi care se pun, și pe care autorul le rezolvă cu competență, și soluțiunile sale ar putea fi acceptate și la noi.

* * *

Rezolvirea acestor chestiuni variază bine înțeles, în raport cu situațiunea: dacă o țară a recunoscut sau nu în mod oficial guvernul sovietic.

I. Dacă o țară nu a recunoscut oficial guvernul bolșevic, armătura diplomatică și consulară a vechiului stat rus subzistă aproape în integritatea sa. Ambasada rusească își conservă titularul său; consulii numiți anterior revoluției continuă a-și exercita funcțiunile lor.

Tratatele anterioare revoluției rămân în vigoare, afară dacă nu au fost denunțate în modul prevăzut de legile anterioare.

Vechiul drept rus își conservă toată autoritatea. În caz de diferențe între supușii ruși refugiați, judecătorii se vor referi la el.

Legislația bolșevică neputând să abroge legile vechi, nu poate cu atât mai mult să ia dispozițiuni noi.

În Italia însă, înainte de a fi recunoscut oficial guvernul sovietic, instanțele judecătorești refuzase să aplice atât noul drept bolșevic, cât și vechiul drept rusesc, care devenise „un cadavru legislativ”, încât conflictul de legi lua un caracter negativ.

Însă autorul critică această soluție; în lipsă de naționalitate, se aplică legea domiciliului sau a reședinței.

Se înțelege că aceste consecințe absolut logice, urmează să se aplice și la noi, unde guvernul sovietic nu a fost recunoscut oficial.

II. Dacă o țară a recunoscut oficial guvernul bolșevic, cum este Franța, Anglia, Italia, Germania, etc. condițiunea juridică a refugiaților ia cu totul un alt aspect.

Dintre actele noului guvern sovietic, cari trebuiesc luate în considerațiune, sunt în primul rând, cele legislative.

În acest caz dreptul sovietic, aplicabil în principiu, nu poate să fie înlăturat în bloc, ci numai acele dispozițiuni cari sunt incompatibile cu instituțiunile țării, ca contrare ordinii publice sau bunelor moravuri. Această soluțiune a fost adoptată mai întâi de Germania și apoi și de Franța.

„Codurile bolșevice, zice d. Champcommunal, redactate foarte în grabă, departe de a constiui o operă originală, nu sunt în fond decât rezumatele proiectelor elaborate înainte de revoluție de comisiunile imperiale de revizuire. S'a modernizat, s'a condensat sau s'a suprimat părțile relative la instituțiunile prea burgheze, care păreau perimate; peste totul a răspândit principiile nouilor credințe și a introdus, pentru a spune astfel cu forța, dispozițiuni alarmante (tapageuses), care vroesc să treacă drept îndrăznețe (audacieuses).

Metoda este departe de a fi produs rezultate fericite, iar dacă condensarea vatămă clarității, dacă apariția teoriilor comuniste a căsunat o profundă tulburare, nu este — și aceasta este esențial, — o soluție bruscă de continuitate și nu există imposibilitatea de a se despărți prudentele aporturi ale trecutului de inovațiunile prea îndrăznețe ale prezentului.”

Prin urmare, după autor, legislațiunea sovietică trebuie să fie aplicată în principiu, oridecâteori regula nu este contrară dreptului internațional privat și înlăturate oridecâteori este contrară ordinii publice, ca fiind subversivă.

Se înțelege dela sine că această operă a interpretului pe

lângă că este grea, dar este și foarte delicată, mai cu seamă când întâlnește atâtea restricțiuni dela dreptul actual, și o atare sarcină revine în primul rând jurisprudenței.

Autorul călăuzit de acest principiu, face o examinare amănunțită asupra aplicațiunii legislațiunii sovietice sub raportul dreptului internațional privat.

Noi ne vom mărgini de a releva numai concluziunile sale asupra câtorva puncte mai importante :

a) *Statutul personal.* Statutul personal al supușilor ruși se găsește determinat prin codul familiei și a dispozițiunilor care-l completează. Însă acest cod nu s'ar putea aplica refugiaților ruși așezați în diferite țări, cari au refuzat să accepte noul Statut din Rusia. De altfel unele decrete sovietice recente au declarat că sunt decăzuți din naționalitatea rusă acei, cari într'un anumit termen nu a declarat că acceptă noua stare, chiar fiind în străinătate sau nu posedă pașapoarte eliberate de autoritățile sovietice recunoscute. Prin urmare, refugiații ruși, cari nu s'au conformat acestor dispozițiuni, nu au patrie legală, ei sunt *staatenlos*, adică *fără naționalitate*. Cu alte cuvinte, ei nu pot fi considerați ca supuși ruși, în țările unde sunt refugiați ; și nici ca naționali ai țărilor unde domiciliază, fiindcă n'au făcut declarațiune că s'au lepădat de cetățenia rusă. (pag. 26-32).

b) *Dreptul de succesiune.* Dreptul de succesiune abolit de regimul sovietic printr'un decret din 17 Aprilie 1917, a fost în parte restabilit prin codul civil bolșevic, care a intrat în vigoare în 1923. După codul civil sovietic dreptul de succesiune nu este admis decât până la suma de *10.000 ruble aur*. Dacă o moștenire întrece această valoare, restul se cuvine statului, reprezentat prin comisarul poporului dela Finanțe.

Numărul moștenitorilor este limitat numai la descendenții direcți (copii și nepoți), soțului supraviețuitor și persoanelor incapabile de a lucra sau sărace, care erau întreținute de defunct cu cel puțin un an înainte morții sale. Partajul se face pe capete și în porțiuni egale. Moștenitori rezervatari nu există.

Testamentul este admis, însă numai pentru a desmoșteni pe moștenitorii succesibili sau a face o altă repartiziune între ei decât cea stabilită de codul civil.

D. Champcommunal se pronunță pentru neaplicabilitatea acestor dispozițiuni, când defunctul moare în Franța, pe temeiul că : „Vocațiunea Statului rus n'ar putea să fie recunoscută. În adevăr, dacă această vocațiune ascunde o percepere fiscală, și s'a invocat acest argument pentru a justifica confiscarea averilor — este un principiu constant că fiecare Stat percepe impozitele în interiorul Statului său și nu posedă mijloacele de a acționa astfel într'un Stat strein. Dacă din contră această vocațiune prezintă într'adevăr un caracter ereditar, ea nu poate deasemenea să fie acceptată, căci jurisprudența franceză, în cazul când ea fixează regulile conflictului, fixează și calificațiunea raportului juridic. Ea consideră, cu drept cuvânt, că Statul dobândește bunurile care îi sunt atribuite în calitate de bunuri vacante și îi refuză calitatea de moștenitor, deci limitează dreptul său la bunurile situate în țară. (Pag. 32-34).

c) *Naționalizarea bunurilor.* Decretele sovietice de naționalizare sunt de două feluri : unele au transferit națiunii o mulțime de bunuri particulare fără nici o indemnitate, altele au suprimat pur și simplu existența proprietății societăților industriale, și societăților comerciale.

De aci o sumă de dificultăți : *Ce se întâmplă cu bunurile aflate în străinătate, fie că existau înainte de revoluție, fie că autoritățile rusești au dispus în folosul străinilor : poate guvernul sovietic să le reclame ? sau : vechi proprietari al bunului naționalizat poate să-l revendice dela noul posesor, care îl deține în comptul guvernului sovietic ?*

D. Champcommunal prin argumente destul de convingătoare arată că judecătorii francezi n'ar putea hotărî o atare confiscare, oricât de umflate ar fi cuvintele sub care se încearcă a se ascunde adevărul său caracter.

Aceiași chestiune se pune și pentru societățile rusești create în străinătate. Poate ele să fie naționalizate de guvernul rus.

În Anglia, unde s'a pus pentru prima dată chestiunea, judecătorii engleji au considerat că aceste societăți rusești au încetat de a exista ca persoane juridice. Deci acțiunile ce ele ar intenta înaintea tribunalelor sunt inadmisibile.

O atare soluțiune însă, a produs o mare perturbare în lumea afacerilor, astfel că, secțiunea juridică a Camerei Lorzilor, hotărând că instanța supremă, a temperat o atare soluțiune, decizând că atari societăți își păstrează caracterul de persoane morale pentru realizarea afacerilor ce și-au propus ca scop.

Aceiași soluțiune a fost admisă și în Franța, pe temeiul că ordinea publică trebuie să înlăture actele legislative, ce au un caracter politic. Prin urmare, condițiunea juridică a societăților rusești sau sucursalelor lor trebuie să fie guvernată prin Statutul lor și de vechiul drept considerat aici, ca un *drept contractual*. Pentru viitor însă, o societate de naționalitate rusă va trebui să se conformeze legii noi sau să lichideze. (pg. 36-46).

* * *

Din această expunere sumară, asupra câtorva din chestiunile mai importante tratate de autor, se vede clar dificultățile ce nasc chiar în țările, cari au recunoscut regimul sovietic din punctul de vedere al dreptului internațional public și privat, datorite în bună parte noului regim, care comportă o reglementare juridică pe baze cu totul inedite, care a pus la contribuție atât sagacitatea jurisconsultilor, cât și a jurisprudenței de a se adapta la noua stare de lucruri, creată de revoluția bolșevică.

Savantul studiu al domnului Champcommunal este o dovadă palpabilă, că multe dificultăți au fost învinse, însă mai rămân altele, cărora să li se găsească o soluțiune echitabilă, spre a se armoniza interesele statelor, care se opun și pe temeiul juridic extravagantelor concepțiuni bolșevice.

E. C. DECUSARA

INALTA CURTE DE CAS. ȘI JUSTIȚIE S. I

Audiența dela 19 Noembrie 1924

Președinția d-lui EM. MICLESCU, Președinte

Maria I. B. Vlădoianu cu Ion I. B. Vlădoianu

Decizia No. 2053

Copii naturali. Recunoașterea lor de către tată prin actul de naștere, sau act autentic. Efectele civile. Copilul nu intră în familia tatălui, nu dobândește dreptul de moștenire, dobândește naționalitatea tatălui. (Art. 304-308 și art. 10 c. c.)

Copil adoptat mort fără descendenți. Bunuri primite în dar sau prin succesiune dela adoptator. Transmiterea lor prin acte acte între vii, sau mortis causa. Nu se întorc la adoptator, sau descendenții acestuia. Art. 319 c. c.

Codul civil prin art. 304 308 se ocupă de copiii naturali numai în ce privește legitimitatea lor și nu vorbește nimic de efectele civile ce le produce această recunoaștere, dacă n'a fost urmată de căsătorie.

În lipsa unui text precis urmează că, recunoașterea voluntară a copilului natural nu produce nici un efect cu privire la averea și familia tatălui care l'a recunoscut, astfel că, acest copil nu intră nici în familia tatălui său și nu are nici un drept de succesiune, sau alimente asupra tatălui său.

Recunoașterea tatălui înlăturând însă orice îndoială asupra paternității și art. 10 c. c. dispunând că, tot copilul născut din român, fie în țară, fie în străinătate, are naționalitatea tatălui, este a rămâne în litera și spiritul legii când se hotărăște că, copilul natural, recunoscut de un tată român, are naționalitatea tatălui său, deși mama sa este străină.

2) *În cazul când copilul adoptat, mort fără descendenți, a dispus fie gratuit, fie oneros, de averea primită dela adoptator, prin donațiune, sau succesiune, bunurile primite în dar, sau moștenite*

dela adoptator, nu se mai întorc la acesta, sau descendenții adoptatorului.

Curtea,

Ascultând pe d. avocat C. Partenie, în susținerea motivelor de recurs și pe d. avocat S. Rosenthal în combaterea lor.

Deliberând,

Asupra recursului introdus de Maria I. B. Vlădoianu și Ion I. V. Vlădoianu în contra deciziei Nr. 328 din 923 a Curții de apel București, secția III-a, în procesul cu Ion Vlădoianu și A. Vlădoianu, pentru ieșire din indiviziune.

Văzând primul motiv de recurs în cuprinderea următoare:

„Gresită interpretare a art. 304 cod. civ. Violarea art. 10 c. civ. Nemotivare. Exces de putere.

„Am susținut înaintea instanțelor de fond că recunoașterea de către tată a copilului natural nu e capabilă să împrumute acestuia naționalitatea tatălui, întrucât nici un text de lege nu acordă un astfel de efect recunoașterii, — redusă în legislația noastră la rolul de condițiune a legitimării, — Curtea pornind dela premisa că „legiuitorul român admite recunoașterea copiilor naturali prin act separat chiar dacă nu urmează căsătoria“ ajunge la concluzia greșită că recunoașterea atribue naționalitatea pe motiv că „e logic ca fiul natural supus autorității tatălui care l-a recunoscut purtând numele său, să aibă aceeași patrie“. Or, în Dreptul român, legiuitorul a eliminat articolele din dreptul francez care acordă tatălui exercițiul puterii paterne asupra copilului natural recunoscut care rămâne exclusiv sub autoritatea mamei. Prin urmare, Curtea numai prin greșită interpretare și exces de putere a admis soluțiunea sa“.

Având în vedere hotărîrea atacată din care rezultă: că defunctul I. B. V. autorul părților din litigiu a avut cinci copii naturali din cari trei — Maria, Alexandru și Ion — născuți cu Maria Kaiser, de naționalitate austriacă și ceilalți doi — Nicolae și Ion născuți cu Cecilia L., de naționalitate franceză.

Că după ce în 1904 defunctul I. B. V. recunoscuse pe toți copiii săi prin acte autentice trecute în registrele de stare civilă, — în 1910 face testamentul prin care lasă toată averea celor cinci copii, iar în 1913, adoptează pe copiii Nicolae și Ion născuți din Cecilia L., apoi tot în același an se căsătorește cu Maria Kaiser legitimând prin căsătorie pe copii Maria, Ion și Alexandru.

Că în 1915 încetează din viață bătrânul I. B. V. și în 1916 încetează din viață fiul său Nicolae L., lăsând prin testamentsnt averea sa fratelui Ion născut din Cecilia L.,

Că cerându-se ieșirea din indiviziune a averii succesoriale de I. V. (născut din Cecilia L.) acesta pretinde a i se atribui două cincimi din averea tatălui, adică o cincime partea lăsată lui de tatăl său și o cincime lăsată prin testamentul fratelui său Nicolae decedat în 1916.

Că făcând cerere de ieșire din indiviziune și ceilalți trei frați: Maria, Ion și Alexandru Kaiser, aceea cer împărțirea averii în patru părți — susținând că partea lui Nicolae, mort fără copii, este a se reîntoarce conform art. 316 codul civ. la toți descendenții adoptatorului, iar ulterior modifică acțiunea, cerând ca dreptul de proprietate în ce privește două imobile rurale aflate în succesiune,

să li se recunoască numai lor; iar lui Ion V. (născut din Cecilia L.) să i se recunoască numai un drept de creanță pentru valoarea a o cincime din acea avere imobiliară întrucât atât el, cât și defunctul său frate Nicolae, fiind străini la data deschiderii succesiunii, nu pot dobândi imobile rurale.

Că tribunalul Ilfov secția IV-a, rezolvând aceste cereri prin hotărîrea de admitere în principiu a eșirei din indiviziune, a decis împărțirea întregei averi succesoriale în cinci părți din cari două le-a atribuit intimatului de azi Ion V. (născut din Cecilia L.) și celorlalți — Maria, Ion și Alexandru câte o cincime parte; iar Curtea de apel București secția III-a prin deciziunea adusă în recurs a confirmat soluțiunea primei instanțe.

Că pentru a judecă astfel Curtea de apel ocupându-se mai întâi cu susținerea că copiii defunctului I. B. V., născuți din Cecilia L. nedobândind naționalitatea română prin recunoașterea de către tatăl lor, nu li s'ar putea recunoaște un drept de proprietate asupra imobilelor rurale aflate în succesiune, — găsește că este neîntemeiată această susținere, referindu-se în motivare la modificarea adusă în 1906, art. 304 din codul civil conform căreia copilul natural poate fi recunoscut de tatăl său prin act separat, chiar dacă nu urmează căsătoria, cum și la considerația că este logic ca fiul natural recunoscut de tatăl său supus autorității acestuia și purtând același nume să aibă și aceeași naționalitate.

Că decizând astfel că fiul natural I. V. a dobândit naționalitatea română prin recunoașterea de către tatăl său, — Curtea de fond nu a mai examinat chestiunea ce se pusese în discuție la prima instanță și anume că pentru fiii legitimi ai defunctului I. B. V. nu ar prezenta interes cererea de a se considera ca român cei doi fii, Nicolae și Ion, fiindcă în atare ipoteză porțiunile cuvenite lor nu ar reveni copiilor legitimi, ci conform dispozițiilor decretului-lege Nr. 3697 din 919 și legii agrare din 1921 ar fi fost total expropriate;

Că ocupându-se Curtea și de obiecțiunea fiilor legitimi făcută în sensul că Nicolae V. nu putea să testeze fratelui său partea ce i se cuvenea din averea tatălui, deoarece fiind fiu adoptat al aceluia și neavând descendenți, ar fi urmat conform art. 316 codul civil, ca, partea sa să se întoarcă la descendenții adoptatorului, — găsește această obiecțiune neîntemeiată și o înlătură ca atare.

Că motivarea înlăturării sus arătatei obiecțiuni Curtea, pe deoparte adoptă argumentele primei instanțe, conform cărora asupra acestei chestiuni ar exista lucru judecat, fiind că ea s'ar fi formulat ca motiv al contestației făcută în contra jurnalului de punere în posesiune, și a fost atunci definitiv respins; iar pe de altă parte Curtea arată că, independent de motivul autorității lucrului judecat, obiecțiunea în chestiune este neîntemeiată și pentru cuvântul că nu există nici un text de lege care să limiteze exercițiul dreptului de proprietate al adoptatului asupra bunurilor moștenite dela adoptator, în speță dreptul de a dispune prin testament;

A) *În ce privește primul motiv de casare:*

Având în vedere că codul civil român prin art. 304—308 se ocupă de copiii naturali numai cu privire la legitimarea lor, și modificarea art. 304, a-

dică prin legea dela 1906, se rezumă în a spune că copilul natural recunoscut de părinți — fie prin actul de naștere, fie separat prin act autentic — va fi legitimat prin simplu fapt al căsătoriei ulterioare, chiar când recunoașterea a fost omisă a se trece în actul de celebrarea căsătoriei.

Că acelaș text enumerând formele recunoașterii, nu vorbește însă nimic de efectele civile ce produce atunci când recunoașterea n'a fost urmată de căsătorie, — astfel că în starea actuală a legislațiunei noastre, copilul recunoscut de tată nu intră în familia sa, nu dobândește nici un drept de moștenire sau de alimente asupra tatălui său — și din contră are toate drepturile unui copil legitim în familia mamei și asupra averii acesteia — deși recunoașterea voluntară a tatălui, manifestată în forma autentică cerută de art. 304, ridică orice îndoială asupra paternității, — această incertitudine fiind singura rațiune a legii pentru a interzice copiilor naturali dovedirea și căutarea paternității.

Considerând că, dacă în ce privește drepturile patrimoniale, recunoașterea voluntară, în lipsa unui text precis, nu produce nici un efect, acelaș rezultat nu se poate admite în ce privește naționalitatea copilului;

Considerând că recunoașterea tatălui, înlăturând orice îndoială asupra paternității, — această recunoaștere desbrăcată de orice caracter juridic, face dovada unui simplu fapt, că copilul natural este în adevăr al tatălui ce l'a recunoscut; că naționalitatea fiind o chestiune de drept public ea interesează mai ales pe Stat în raport cu cei născuți pe teritoriul său; — că atunci când legea prin art. 10 c. civil dispune că tot copilul născut din român, fie în țară, fie în străinătate, are naționalitatea tatălui său, — este a rămâne atât în litera, cât și spiritul legii, când se aplică această dispozițiune și copilului „natural” născut din un tată român, deși mama sa este străină;

Că dar în speță, cu drept cuvânt Curtea de apel a recunoscut naționalitatea română lui Nicolae și Ion V. deși născuți cu Cecilia L., supusă franceză, fiindcă această naționalitate le aparține conform art. 10 codul civil.

Că de altminteri recurenții nici nu au vreun interes a stabili identitatea străină a lui Nicolae și Ion V. deoarece chiar de s'ar fi hotărât astfel, totuși partea acestora în succesiunea imobiliară nu ar sporî pe aceia a recurenților, dat fiind că prin dispozițiile legilor agrare din 1918 și 1921 această porțiune s'ar expropria în întregime, iar renta ce s'ar plăti de Stat ar reveni conform dreptului comun acelor moștenitori străini, iar nu recurenților — că dar acolo unde nu este interes nu poate fi nici acțiune, și în speță numai Statul, înaintea instanțelor de expropriere, ar fi avut interes a contestă naționalitatea română a lui Ion și N. V. în momentul deschiderii succesiunei, astfel că din acest îndoit punct de vedere primul motiv de casare este neîntemeiat.

In ce privește cel de al doilea motiv de casare:

„Violare și greșită interpretare a art. 316 și 1201 c. civ. Omisiune esențială.

„Am susținut la instanțele de fond că, potrivit art. 316 c. civ. bunurile moștenite de N. V. dela tatăl său adoptiv se întorc în lipsă de descendenți legitimi, la rudele adoptatorului.

„Curtea a înlăturat cererea noastră pe motiv că ar fi lucru judecat asupra acestei chestiuni, dedusă și judecată definitiv

în instanța de contestație la trimiterea în posesie și că, în orice caz, dispozițiunile testamentare ale lui N. V. sunt valabile.

„Or, întrucât hotărârile date în contestație statuaseră numai asupra posesiunei, iar nu asupra proprietății bunurilor succesoriale, obiectul litigiului ce judecă Curtea, — cum constată însăși decizia Inaltei Curți de Casație Secția II-a în instanța de contestație, — și prin urmare nu erau întrunite elementele autorității lucrului judecat potrivit art. 1201 c. civ. a cărei aplicare în speță s'a făcut greșit de Curte, și cu exces de putere.

„În privința art. 316 c. civ. Curtea se mulțumește a spune că nici un text de lege nu limitează exercițiul dreptului de proprietate al adoptatului asupra bunurilor succedate dela adoptator, omițând de a examina argumentarea noastră că o atare limitare o aduce însuși art. 316 c. civ. întrucât dispune în mod imperativ că bunurile ce se vor găsi în natură în vremea morții adoptatorului, mort fără descendenți legitimi, și cari fuseseră date lui de către adoptator se va întoarce la acesta sau la descendenții săi. Or, e evident că legea ordonând ca aceste bunuri să se întoarcă la donator, prin aceasta chiar a interzis ca ele să poată trece în patrimoniul altei persoane, prin urmare exercițiul dreptului de a dispune al adoptatului asupra bunurilor din succesiunea sa a fost necesarmente limitat. Curtea omite apoi a constata în fapt, cum cerusem noi, dacă condițiunile puse de zisul articol pentru a opera returul succesoral au fost îndeplinite sau nu și în special dacă bunurile, la moartea adoptatorului Nicolae V., se găseau sau nu în natură succesiunea sa când a intervenit decesul său. Astfel s'a săvârșit o îndoită omisiune esențială și o vădită violare și greșită interpretare a art. 316 cod. civ.”.

Având în vedere că art. 316 codul civ. dispune în adevăr că murind adoptatul fără descendenți legitimi, lucrurile date lui prin dar sau moștenire de se vor găsi în natură la data morții sale, — se întore la adoptator sau la descendenții săi.

Având în vedere, că decedatul Nicolae V., născut din Cecilia L., după ce a fost recunoscut de tatăl său în 1904, — apoi în anul 1913 a fost în adevăr și adoptat de dânsul, împreună cu fratele său Ion; Că la moartea lui Nicolae, care a avut loc în accidentul dela Ciurea din Decembrie 1916, s'a găsit un testament prin care dânsul dispunea de întreaga sa avere în favoarea acestui frate Ion, născut și el din Cecilia L.

Că deși art. 316 codul civil prescrie că bunurile celui adoptat, mort fără descendenți, se reîntorc la adoptator care i le-a dăruit, sau la descendenții acestuia, dacă ele se găsesc în natură la moarte și fără a fi dispus de ele, — însă în speță defunctul Nicolae V., dipusese de aceste bunuri prin testament, bunuri cari au devenit proprietatea legatarului său frate din momentul însuși al deschiderii succesiunei, și prin urmare nu se mai găseau în moștenirea ab intestat a decedatului Nicolae V., — așa că soluțiunea dată de Curtea de fond în acest sens, este conformă cu principiile de drept asupra materiei, — deoarece dacă se înțelege că adoptatorul să moștenească pe copilul să adoptiv, — acelaș drept pro herede nu se mai înțelege și nu există pentru copiii adoptatorului, când acesta a predecedat fiului său adoptiv, — deoarece nici o legătură de rudenie nu există între cel adoptat și descendenții legitimi a adoptatorului, — și prin urmare dispozițiunea din art. 316 trebuie restrânsă la cazul când cel adoptat a murit și fără testament, adică numai atunci când n'a dispus prin nici un mod de averea dobândită dela adoptator, fiind că numai în acest caz bunurile se pot reîntoarce la descendenții adoptatorului, — și fiindcă

nici un text de lege nu-l oprește pe adoptat de a dispune de acea avere fie în mod gratuit, donațiune sau testament, — fie în mod oneros.

Că dar nici acest al doilea motiv nefiind întemeiat, recursul urmează a fi respins.

Pentru aceste motive, în virtutea legii respinge recursu făcut, etc.

NOTA. — Plecând dela principiul că recunoașterea nu crează, în dreptul nostru, nici un raport între tată și copilul său natural, nu se poate ajunge la concluzia, că îi transmit totuși calitatea de român, de cât numai dacă dovedim că naționalitatea, chestiune de drept public, nu are nici o legătură cu principiile articolelor 304 și următoarele din codul nostru civil, datorite ideii nenorocite de a proteja familia legitimă.

Așa am procedat în două rânduri : atunci când am adnotat hotărîrea Trib. Ilfov s. I-a (*Curierul Judiciar* No. 38 din 1921) și decizia Curții de Apel s. 3-a (*Curierul Judiciar* No. 8 din 1923) în speța de față ; aceasta este teza Inaltei Curți, care invoacă argumentele mele, pentru bunul motiv, că altele nu există.

Teza aceasta poate fi ea combătută ? În ceeace mă privește, sunt mai convins ca nici odată că atât soluțiunea cât și argumentarea mea se impune și că recunoașterea tatălui, în dreptul nostru, înaintea legii lui Măzescu din 1924, transmitea copilului naționalitatea românească, pentru următoarele considerațiuni :

I. Pentru că toți legiuitorii au o tendință naturală să-și mărească numărul naționalilor iar tribunalele și interpreții suntem datori să ținem seamă de această intenție și să tălmăcim într'un sens mai larg textele care determină pe naționali țării românești. Nimic mai instructiv, decât dificultățile la care au dat în totdeauna naștere, interpretarea diferitelor tratate de anexiune.

II. Pentru că art. 10 C. civ. spune clar că tot copilul născut din român este român, fără să se ocupe dacă este legitim, natural, adulterin, sau incestuos, și fiindcă nu se poate admite că recunoașterea, mai cu seamă așa după cum a fost lărgită de legea din 1906, nu dovedește nici măcar faptul că copilul este al tatălui său, căci altfel ar trebui să credem că pe cale de legitimare, am putea să ne creăm copii fictivi.

Dacă un individ poate să-și legitimizeze prin căsătorie copilul său natural, recunoscut cu mult mai înainte prin actul de naștere sau act autentic separat, fără ca să facă vre-o mențiune în actul de căsătorie, și când legitimarea este o consecință forțată a căsătoriei, chiar în contra voinței părinților, aceasta însemnează că în intenția legiuitorului dela 1906, recunoașterea este suficientă pentru a dovedi filiațiunea naturală, căci altfel art. 304 ar fi cerut ca acești copii să fie neapărat trecuți în actul de celebrare a căsătoriei.

III. Două argumente de analogie, care, după credința mea, nu pot fi răsturnate :

a) Copii găsiți pe teritoriul Român, fără tată și mamă cunoscuți care sunt români în baza art. 8 ultimul alineat.

Recunosc că mi s'ar putea răspunde că acesta este un caz de aplicare al sistemului „jure soli” dar răspunsul nu are valoare, căci chiar dacă nu ar exista acest text, copilul găsit tot român ar fi, și aceasta chiar într'o legislație ca a noastră, care nu cunoștea de cât sistemul sângelui, pentru bunul motiv că orice altă soluție ar fi absurdă cu toate autoritatea lui Laurent.

În țara noastră, unde străini nu reprezintă de cât un procent minimal față de noi, românii, o prezumțiune puternică vrea ca orice copil găsit să fie născut din părinți români și în aceste condițiuni, cum s'ar putea oare ca același copil recunoscut de tatăl său, să fie altfel tratat ?

b) Cercetarea paternității naturale nu este permisă în legea noastră de cât numai într'un singur caz, acela de răpire prevăzut de art. 307 C. civ. Copilul recunoscut judecătorește în cazul de răpire, este el român sau nu ? Fără discuțiune posibilă că da ; și atunci, nu se vede de ce recunoașterea voluntară din art. 304 nu ar produce același efect, căci nu știm ca în dreptul nostru să fie vre-o deosebire între recunoașterea voluntară și cea forțată.

A pune chestiunea este a o rezolvi ; și dacă în contra argumentului de analogie, tras din situația copilului găsit se poate spune ceva, în contra acestuia din urmă nu s'ar putea răspunde decât numai că nici copilul recunoscut judecătorește, nu devine român, ceeace ar fi absurd.

Singurul argument în contra tezei mele, și aceasta fără caracter juridic, s'ar putea formula astfel : dacă recunoașterea nu stabilește nici un raport juridic între tată și copilul său natural, cum se poate oare să-i transmită tocmai calitatea de român ?

Am răspuns în mai multe rânduri și sub diferite forme, că nu este nici o legătură între principiile Codului nostru civil, care urmărește în mod cu totul greșit, un anumit scop, și naționalitatea, chestiune de drept public, care urmărește, din contra, ideea de a crea cât mai mulți români de origină. Este prima oară, la cunoștința mea, când Inalta Curte consacră această teză.

Am scris prea mult asupra chestiunii pentru a insista mai mult și-mi permit să trimit la notele mele din *Curierul Judiciar*, menționate mai sus, unde am dat chestiunii o dezvoltare mai mare.

A doua chestiune rezolvită de Curte este prea cunoscută pentru ca să mai spun ceva asupra ei ; este o chestiune clasică pe care am studiat sub formă de notă sub decizia Curții de Casație din

21 Dec. 1920 la care de asemenea trimitem, nemai având nimic de adăugat (*Curierul Judiciar*, No. 16 din 1921).

ALFRED JUVARA

CURTEA DE APEL TARGUL MUREȘ

Audiența dela 2 Iulie 1925

Președinția d-lui JEAN I. CETĂȚEANU, consilier

Abraham Cadar et co. cu Ministerul de Finanțe

Decizia No. 809

Contribuțiuni directe. Venit net imposabil. Registre regulat ținute. Sinceritatea conținutului. Aprecie. Motivare. Art. 39 din legea Contribuțiilor.

In sensul art. 39 din legea contribuțiilor, prin registre regulat ținute, se înțelege nu numai din punctul de vedere formal, dar și al sincerității conținutului, adică să nu conțină neregularități de natură să diminueze venitul real al contribuabilului, în care caz ele se pot înlătura, stabilindu-se venitul pe cale presumativă.

Curtea deliberând,

Asupra motivului de casare : violarea art. 39 din legea contribuțiilor, pentru că comisiunea de apel n'a ținut seama de bilanțul și registrele regulat ținute ;

Având în vedere că cf. art. 39 leg. contr., pentru stabilirea venitului net imposabil, instanța de fond are la îndemână sau metoda directă, bazată pe bilanțul extras din registrele contribuabilului, sau metoda presumativă prevăzută în aliniatul 2 a aceluiași articol. Că deși prima metodă este preferată, totuși, pentru aceasta se cere ca registrele să fie regulat ținute, nu numai din punct de vedere formal, ceea ce se înțelege dela sine, pentru că registrele neregulate sunt dela început lipsite de forță probantă, dar încă să nu conțină neregularități de natură să diminueze venitul real al contribuabilului.

Că, prin urmare, instanța de fond a putut înlătura proba registrelor, când, mai ales în speță, constată nepotriviri de date și să recurgă în stabilirea venitului la metoda presumativă, pentru că a face obligatorie proba registrelor chiar și în cazul când, sub observarea formelor legale, ele sunt totuși suspectate de nesinceritate, înseamnă a nesocoti spiritul sub care — dată fiind natura ei, — a fost întotdeauna concepută această probă, adică lăsându-se judecătorului oarecare libertate de apreciere în ce privește sinceritatea înregistrărilor și a renunțat la dânsa când o suspectează (comp. art. 31 C. com. fr. și 54 C. com. rom.).

Că, după dreptul comun, unde există posibilitatea confruntării registrelor, tocmai împrejurarea nesiguranței admiterii lor ca dovadă, este de natură să garanteze sinceritatea înregistrărilor, nu putea legiuitorul contribuțiilor directe să facă din ele o probă obligatorie, deși simpla împrejurare că au fost ținute regulat din punct de vedere formal, chiar și în cazul când, judecătorul fondului, apreciator al dovezilor, suspectează sinceritatea lor, mai ales într-o materie în care fraudă este mai de temut.

Că deci, atunci când comisiunea de apel, a delăturat proba registrelor ca nefiind regulat ținute și

a procedat în stabilirea venitului pe cale presumativă, n'a violat art. 39 din legea contribuțiilor, așa că recursul a trebuit respins ca nefondat.

Pentru aceste motive, Curtea respinge recursul, etc.

Ion I. Cetățeanu, Dr. A. Ciupe, Wl. Mavrodineanu, G. Diaconescu, M. D. Climescu.

TRIBUNALUL SUCEAVA SECȚIA VII-a

Audiența dela 4 August 1925

Președinția d-lui ZENTNER, Julecător

Jete Sternlieb cu Vasile Pascu

Sentința civilă No.

Chirii. Comerciant. Evacuare. Ordonanță prezidențială, art. 34 al legii din 26 Martie 1924. Termen în care se poate cere. Intentare tardivă. Relocațiune tacită.

Proprietarul imobilului ocupat de un comerciant, și neevacuat benevol de aceasta, era dator a cere expulzarea lui pe cale de ordonanță prezidențială în chiar ziua de 6 Mai 1925. Simpla întârziere a cererii de evacuare denotă consimțământul tacit la relocaliunea imobilului.

DECIZIUNE

Tribunalul Suceava (Bucovina) ca instanță de recurs, deliberând în ședință secretă afacerea lui Vasile Pascu comerciant și proprietar în Vatra Dornei contra Jetei Sternlieb comerciantă în Vatra Dornei pentru emiterea unei ordonanțe de expulzare, în urma recursului Jetei Sternlieb în contra hotărârei judecătorești Vatra Dornei din 7 Iulie 1925 dos. No. Nc.IV. 100/25-4.

d e c i d e :

Admite recursul și reformează hotărârea atacată, pronunțându-se că cererea pentru emiterea unei ordonanțe de expulzare se respinge, Vasile Pascu îi va plăti Jetei Sternlieb cheltuielile de recurs în sumă de 250 lei până în 14 zile, sub rigoare de execuțiune.

M o t i v e :

Intru cât recurentul se plânge asupra competenței judecătorești Vatra Dornei pentru deciderea asupra cererii de față el nu este întemeiat de oarece art. 34 al legii din 24 Martie 1924 prescrie în alin. 4 expres că instanța competentă după valoarea contractului trebuie să pronunțe ordonanța de expulzare. Această instanță este determinată de art. 27 al legii citate, care prevede că judecătoria de ocol ca primă instanță va judeca toate acțiunile izvorâte din contractele de închiriere pe baza legilor de prelungire a contractelor cari au de valoare suma de 15.000 lei inclusiv. Arătând propunătorul Vasile Pascu în cererea sa pentru emiterea ordonanței de expulzare, că valoarea contractului face 900 lei lunar adică anual 10.800 (zece mii opt sute) lei, nu încapă o îndoială că judecătoria Vatra Dornei are căderea ca primă instanță de a decide în speță.

Cererea era însă a se respinge din alte motive care se expun în modul următor :

Chiriași prevăzuți de art. 3 al legii din 24 Martie 1924 cari n'au introdus acțiunea în stabilire pentru obținerea localului peste termenul de un an, trebuie să părăsească imobilul la data expirării termenului de un an adică la 6 Mai 1925. Nefăcând chiriașul acestea, instanță competentă va pronunța după cererea proprietarului ordonanță de expulzare. Va să zică proprietarul care are un interes să nu se prelungească raportul locatar trebuia tocmai la 6 Mai 1925 să înainteze cererea pentru emiterea ordonanței de expulzare. Omitând proprietarul aceasta și înaintând cererea abia în 12 Iunie 1925 dânsul a consimțit tacit la prelungirea contractului, care s'a și reînnoit sub condițiunile în care contractul a fost încheiat anterior, așa

că proprietarul nu mai poate cere rezilierea contractului, resp. evacuarea imobilului pe calea unei ordonanțe de expulzare.

Din aceste motive recursul cată a se admite și jurnalul atacat a se reformă, Deciziunea asupra cheltuielilor e bazată pe 50 a pr. civ.

(ss) Zentner.

JUDECĂTORIA OCOLULUI VATRA DORNEI

Audiența dela 7 Iulie 1925

Președinția d. Dr. OREȘTE TĂRNĂVEANU, Judecăto

Jete Sternlieb cu Vasile Pascu

Ordonanța prezidențială

Judecătoria, asupra cererei Vasile Pascu, comerciant în Vatra Dornei, reprezentat prin avocat Dr. Safel petent contra Jetei Sternlieb, comerciant în Vatra Dornei reprezentată prin avocat Dr. Häuslich pentru expulzare, desbătând oral cu ambele părți, în virtutea legii hotărăște:

admite cererea petentului emitând următoarea:

Ordonanță de Expulzare:

obligă pe chiriașa Jete Sternlieb a evacua imediat sub rigorile execuțiunii silite prăvălia situată în casa petentului proprietar No. de conscripție 756 din Vatra Dornei Strada Grănicerilor; obligă pe Jete Sternlieb de a plăti proprietarului Vasile Pascu până în 14 zile sub rigorile execuțiunii silite cheltuielile de judecată de 350 lei; stabilește că chiria anuală referitoare la prăvălia din speță e de 10.800 lei,

Considerente:

Având în vedere pretențiunea proprietarului rezultă că dânsul cere a se admite expulzarea chiriașei sale pe temeiul art. 34 din legea chiriilor din 24 Martie 1924 susținând că chiriașa Jete Sternlieb care deține prăvălia specificată la dispoziție n'a intentat în termenul util precizat de art. 34 a legii citate acțiune în justiție pentru precizarea termenului când expiră contractul de locațiune dintre părți:

Având în vedere că în virtutea celor arătate în comun acord de ambele părți stabilim în fapt conf. 526 a proc. civ. că: la mijloc e o prăvălie ca obiect, locatar fiind chiriașa comersantă și că chiriașa într'adevăr n'a intentat în termenul acordat de legea chiriilor acțiune pentru precizarea termenului când expiră contractul.

Considerând că obiecțiunea părții contrare că cererea de față ar fi prescrisă nefiind introdusă 14 zile după termenul de 6 Mai 1925 avem a arăta că unul din principiile proeminente de care a fost condus legiuitorul de a avantaja pe proprietari și de a prelungi numai contractele de închiriere pentru locuințe nu însă și cele referitoare la prăvălii (Cfr.: Exp. de motive pentru Senat a Ministerului de Justiție, și Noul cod al închirierilor de Conduratu-Periețeanu-Velescu ed. 1924 pag. 39) așa că dacă am opina pentru existența unei decăderi în defavorul proprietarului, cum o susține partea contrară, am trebui să ne bazăm în această privință pe un text precis de lege care în speță însă nu e dat necoprinzând art. 34 care e de strictă interpretare nici o limitare a dreptului proprietarului de a cere expulzarea chiriașului său numai până la 6 Mai 1925 ales arbitrar și fără bază în lege de contrar (cfr. Noul cod al închirierilor de Conduratu-Periețeanu-Velescu pag. 714-718).

Văzând și dispozițiunile art. 34 a legii chiriilor din 24 Martie 1924 am admis cererea de expulzare fiind legal fondată stabilind cătimea chiriei conf. 526 a proc. civ. în baza declarațiunilor concordante ale ambelor părți din cari rezultă că chiria lunară e de 900 lei ce face pe an 10.800 lei hotărînd în fine conf. 541 a proc. civ. asupra cheltuielilor de judecată.

Judecător (ss) Dr. Oreste P. Tărnăveanu.

NOTA.— Problema de drept pusă instanțelor judecătorești din Vatra Dornei și Suceava era următoarea:

Există un termen, înăuntrul căruia proprietarul imobilului, ocupat de un comerciant și neevacuat benevol de acesta la expirarea locațiunii, să fie obligat a cere ordonanța prezidențială de evacuare silită (conform art. 34 al legii din 26 Martie 1924 și, în genere, conform art. 66 bis pr. civ.)?

Neintroducerea înăuntrul unui anumit termen util atrage pentru proprietar decăderea din dreptul de a cere evacuarea fostului chiriaș?

Se poate — și în ce condițiuni — deduce din lipsa de activitate a proprietarului o relocațiune tacită?

În speță proprietarul introdusese cererea sa la 12 Iunie 1925 adică la o lună peste termenul de grație acordat de lege chiriașului spre a se mută din imobil. Instanța de fond socotind că textul legii nu prevede termenul în care cererea de expulzare trebuie intentată și nici vre-o decădere din dreptul de a o intentă dacă nu a fost introdusă într'un anume termen, I-a admis cererea și a dispus evacuarea imobilului. — Tribunalul Suceava deduce din simpla trecere de timp renunțarea proprietarului la evacuarea chiriașului său și asentimentul tacit la o relocațiune.

Fără a insista asupra competenței tribunalului Suceava de a judecă litigiul ca instanță de casare, competență pe care și-o atribue probabil prin analogie cu textul art. 106 din legea judecătoriilor de ocol a vechiului regat, deși un atare text nu există în legislația Bucovineană (cf. deciziile 1919 din 925 și 2159 din 925, ale Înaltei Curți de casație s. I, completul special pentru litigii în materie locativă), — și fără a insista deasemenea asupra faptului că Tribunalul Suceava judecând ca instanță de recurs nu ar fi avut căderea să facă apreciere de fapt și apoi să deducă consecințe juridice, ci numai să cerceteze în drept pe baza faptelor admise de prima instanță, — credem că soluția dată prienei — cu aparență principială — este în fapt chiar foarte discutabilă.

Aceasta rezultă cu suficientă dacă examinăm condițiile, necesare existenței tacitei reconducții.

„După expirarea termenului stipulat prin contractul de locație, dacă locatarul rămâne și e lăsat în posesie, atunci se consideră locația ca reînnoită“ (1437 codul civil). Simplu fapt al continuării posesiei de către locatar nu poate însă însemna tacită relocație, fiindcă aceasta, ca și orice contract, nu se poate concepe fără consimțământ. Existența tacitei reconducții nu e deci posibilă fără consimțământul părților (Laurent, Droit civ., t. XXV, n. 335; Baudry-Lacant. Traité de dr. civ., t. II (ed. 2, n. 1407; Planiol, Tr. élem. de dr. civ., t. II, n. 1732) „Tacita reconducție e fondată nu pe simplul fapt al ocupației unor locuri de către locatar, ci pe consimțământul părților, care dă acestei ocupații adevăratul ei caracter“ (Th. Huc, Comentaire Théor. et pratique du Code civ., t. X., n. 335).

Consimțământul tacit fiind exprimarea acordului de voințe prin fapte, s'ar putea susține că faptul continuării posesiei de către locatar și al neopunerii locatarului ar fi un consimțământ tacit. Totuși, nu întotdeauna aceste fapte sunt manifestarea unui consimțământ, fiindcă posesia prelungită a locatarului și neintervenția locatorului se pot datori altor cauze decât unui acord de voințe. „Continuarea folosinței înăuntrul unui răstimp oarecare nu înseamnă necesarmente manifestarea

voinții de a contracta o nouă locație „*Laurent*, n. 338). Continuarea posesiei nu înseamnă nici măcar prezumpție de consimțământ, fiindcă acesta nu se prezumă nici odată. *Laurent*, n. 334; contra. *Colin et Capitant*, *Traité de dr. civ. t. II*, p. 522; *Daloz*, code anoté, art. 1738, n. 4).

Tacită reconducție există prin urmare, numai în cazul când continuarea posesiei constituie manifestarea consimțământului celor două părți. Chestiunea de rezolvat e deci aceea de a ști când posesia prelungită înseamnă consimțământ.

Acest consimțământ există numai în cazul când locatarul și-a manifestat intenția de a continua posesia tot în calitate de locatar, iar locatorul și-a exteriorizat intenția nu numai de a menține pe locatar în posesie, ci de a-l menține în aceeași calitate de locatar. (*Baudry*, n. 1407; *Laurent*, n. 337) *Daloz*, n.).

Judecătorului de fond aparține sarcina de a descoperi din orice fel de împrejurări intențiile de mai sus. El trebuie să stabilească dacă în fapt continuarea posesiei, de o parte, și tolerarea acesteia de alta, oglindesc intenția de a încheia o nouă locație (*Laurent*, 327; *Daloz*, n. 12).

Dintre împrejurările din cari urmează să se constate existența consimțământului, cea mai puțin concludentă e timpul în care s'a continuat posesia. Vechile cutume franceze stabileau un termen înăuntrul căruia posesia trebuia să se prelungească pentru a însemna tacita reconducție. Codul civil francez și deci și cel român n'au mai fixat un astfel de termen, tocmai pentru aceea că în cazul de față timpul nu e edificator. „Dacă locatarul a posedat, chiar numai o zi ca atare, cu intenția de a face o nouă locație, și dacă proprietarul l'a lăsat în posesie, cu aceeași intenție, va fi reconducție tacită, în timp ce dacă posesia continuă, fie chiar o lună, când nici una din părți n'a manifestat voința de a continua locația, nu va fi reconducție”. (*Laurent*, n. 337). S'a judecat chiar că o posesie de o zi poate fi suficientă (Bruxelles, 9 fevr. 1820) *Pasicrisie*, 1820, p. 4 II și că una de 30 poate fi insuficientă pentru a opera tacită relocație (Lyon, 22 Iulie 1833 (Dal. vo. Louage, nr. 517 I)).

Intr'adevăr, mutarea locatarului de ex., poate dura un timp sau mai lung sau mai scurt, după împrejurări. Nu se poate deci fixa un criteriu în această privință.

Unii autori însă (*Baudry*, n. 1410) și jurisprudența uneori (*Douai*, 3 dec. 1894. D. 8. 96. 2. 271), pretind neapărat o prelungire mai lungă a posesiei, pentru a se realiza o relocație tacită.

Există tot felul de împrejurări din cari poate rezultă lipsa de voință de a contracta o nouă locație. Astfel este „Concediul”, avertisment dat de una din părți pentru a încunoștiința pe cealaltă de voința de a nu reloca. „Când s'a notificat concediul, locatarul, chiar dacă ar fi continuat a se servi de obiectul închiriat sau arendat, nu poate opune relocația tacită”. (art. 1438 codul civ.). De asemenea relocația tacită nu poate fi, dacă s'a prevăzut expres în locația primitivă imposibilitatea înnoirii contractului prin consimțământ tacit. (*Laurent*, n. 343; *Alexandresco*, Dr. civ. rom. vol. IX 190; *Daloz*, n. 20).

De asemenea, nu poate fi relocație tacită dacă locatarul a ignorat continuarea posesiei, după ex-

pirarea termenului, de către locatar (*Baudry*, n. 1410).

Relocația tacită e exclusă în cazul când locatorul închiriaza unui terțiu imobilul (*Baudry*, n. 9411) sau locatarul ia cu chirie un alt imobil (idem).

În genere faptele dovedind că posesia se continuă de locatar și continuarea se îngăduie de locator într'un alt scop decât acela al locației, exclud reconducția tacită. E controversată chestiunea de a ști dacă acele fapte, pentru a-și produce efectul, trebuie să ajungă la cunoștința celeilalte părți. *Baudry* (n. 1411) pretinde afirmativa, *Laurent* n. 344, negativa. Ultima opinie e mult mai acceptabilă, fiindcă voința unei părți de a nu reînnoi locația împiedică consimțământul, fără de care nu poate exista contract.

În speță, simpla neglijare a introducerii cererii de expulzare în așteptarea mutării benevole a chirieșului, spre a evita cheltuelile unui proces, pentru a cărui intentare legea nu fixă un termen fatal și nu prevede nicio decădere,—nu eră un indiciu suficient pentru a stabili indiscutabil o tacită reconducție.

În orice caz tacita reconducție având efecte limitate în timp (art. 1436 c. civ.), soluția inechitabilă a tribunalului Suceava poate fi reparată la expirarea primului semestru, acțiunea în expulzare fiind o manifestare suficientă de dare de concediu.

ALEXANDRU VELESCU

S'a pus sub presă în edit. Tip. „Curierul Judiciar”

GĂLĂUZA CETĂȚEANULUI

în materie judiciară, manual teoretico-practic, cuprinzând și formulare de cereri, acțele și contractele cele mai uzitate în materie civilă, comercială, penală și de impozite fiscale de ION RADOI, avocat, fost Președinte al Trib. de Argeș, și al Trib. Comercial din București.

Ediția III-a, revăzută și complectată cu toate legile noi puse în aplicare.

Volumul se imprimă pe hârtie velină în format mare și va cuprinde peste 1.000 pagini.

SOCIET. ANON. „CARTEA ROMÂNEASCA”

Se aduce la cunoștința publică că societatea noastră fiind reprezentanta exclusivă pentru România a tuturor publicațiilor Societății Națiunilor, doritorii se pot adresa la Librăria „Cartea Românească” din București, Bulev. Academiei 3, pentru orice publicațiune din cele de mai sus.

Se fac de asemenea și abonamente la publicațiile periodice.

Cataloage la cerere.

Rugăm pe onorații noștri colaboratori și cititori—avocați și magistrați—să binevoiască a continua cu trimiterea regulat, săptămânal—scrise descifrabil pe câte o pagină—a hotărârilor ce interesează a fi publicate ca spețe fie în *Curierul Judiciar*, în extenso, fie în *Jurisprudența Generală*, în rezumat, așa după cum le publicăm.

La hotărârile cari prezintă un interes deosebit, Redacția va îngriji să fie însoțite de Note.